

3555
Au 75

75
PARLAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

6-33

AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ
MOKYMO STATUTAS

PARLAIMENES ŠTABAS, SP. IR ŠVIET. SK.

..... 1935

G. B. K.
KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

G-33

AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ
MOKYMO STATUTAS

KARIUOMENĖS STABAS, SP. IR ŠVIET. SK

Kaunas 1935.

355.5

Au 75

Išspausdinta „SPINDULIO“ spaustuvėje 2 000 egz.

KARIUOMENĖS VADAS Kaunas, 1935-X-19

Nr. 2

ĮSAKYMAS

Automatinių pabūklų rikiuotės ir taktiškojo vartojimo reikalui galioja „Automatinių pabūklų mokymo statusas“.

Paklausimus ir pastabas dėl jo siųsti Pėstininkų Inspekcijai.

Gen. št. plk. Raštikis

IŽANGA

Automatinis pabūklas — naujas ginklas. Jis yra viena iš sunkiųjų pėstininkų ugnies priemonių. Dėl savo automatiškumo jis kulkosvaidis, o dėl savo dydžio ir šovinių savumų — mažas pabūklas. Todėl jis ir vadinamas automatinio pabūklau.

Šio pabūklo trajektorija labai lėkšta, o taikumas labai didelis.

Ivairių pėstininkų ginklų tarpe jis lengviausiai gali būti gretinamas su s. kulkosvaidžiu. Taikymo įrankių, taikymo metodų ir net kai kurių taktiškojo vartojimo taisyklių panašumas tokį gretinimą visai pateisina. Todėl automatinių pabūklų būrį visai tikslinga įterpti į s. kulk. kuopą, kaip jos dalinį.

Automatinių pabūklų mokymas turi būti kuo glaudžiausiai susietas su visos s. kulk. kuopos mokymu. Kulkosvaidininkai turi būti pakankamai supažindinti su pabūklau, o pabūklininkai — su kulkosvaidžiu, kad prirėikus vienas kitą galėtų pavaduoti.

Automatinis pabūklas — bataliono vadovo ugnies priemonė. Kad kare ši priemonė būtų tinkamai vartojama, taikos me-

tu bataliono vadas turi ją visapusiškai pažinti ir įgusti ją vartoti.

Taktiškojo pabūklų vartojimo šiame statute duodamos tik bendrosios taisyklės. Šio dalyko mokant, reikia vengti bet kurių aklų pavyzdžių. Taktiškasis pabūklininkų auklėjimas turi siekti kuo didžiausio jų sumanumo, nes kautyneje jiems dažnai teks veikti savarankiškai.

Pirmoji dalis

AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ RIKIUOTĖ

I. PABŪKLŲ SKYRIUS

A. Bendrieji nurodymai

1. Vienas automatinis pabūklas su skyrininku ir septyniais numeriais, kurie jį aptarnauja, sudaro skyrių. Pabūklas, prikabintas prie pirmagalio, vežamas 2 arkliais. 7-asis nr. — vežėjas.

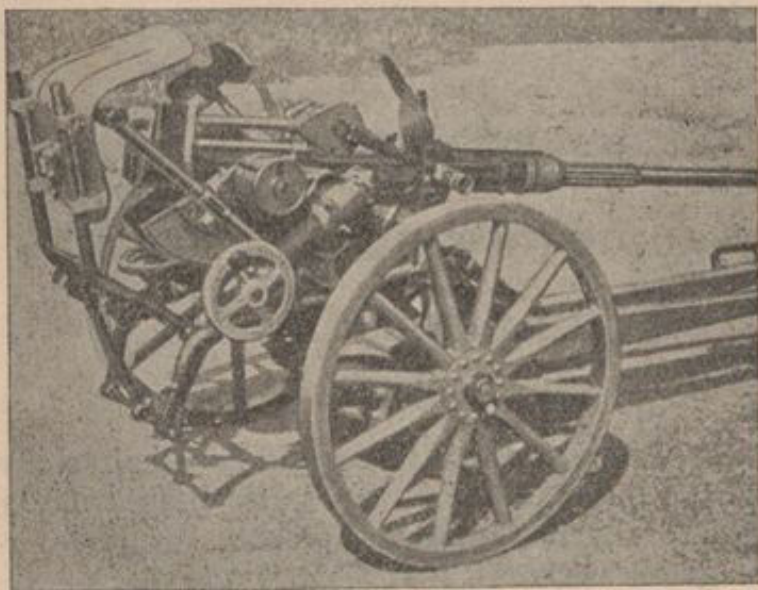
2. Bendrosios pėstininkų rikiuotės (be pabūklo) pabūklininkai mokomi pagal P. R. St. I d.

3. Skyrininkas, 4, 5, 6 ir 7 nr. nr. ginkluojami karabinais, 1, 2 ir 3 nr. nr. — pistoletais. Karabinai nešiojami ant kaklo pagal P. R. St. I d. 8 brėž.

4. Prie kiekvieno pabūklo mokymo reikalingi turi būti šovinių dėžė su 5 apkabomis, optiškasis taikiklis, ratsargis ir kiti priedai, kurie būtinais reikalingi mokant šaudyti.

B. Nepakinkytas pabūklas

a. Įvairios pabūklo parengtys ir perėjimas iš vienos į kitą

1 brėž. Važiuojamoji parengtis

5. Parengtis šaudyti nuo trikojo iš važiuojamosios parengties.

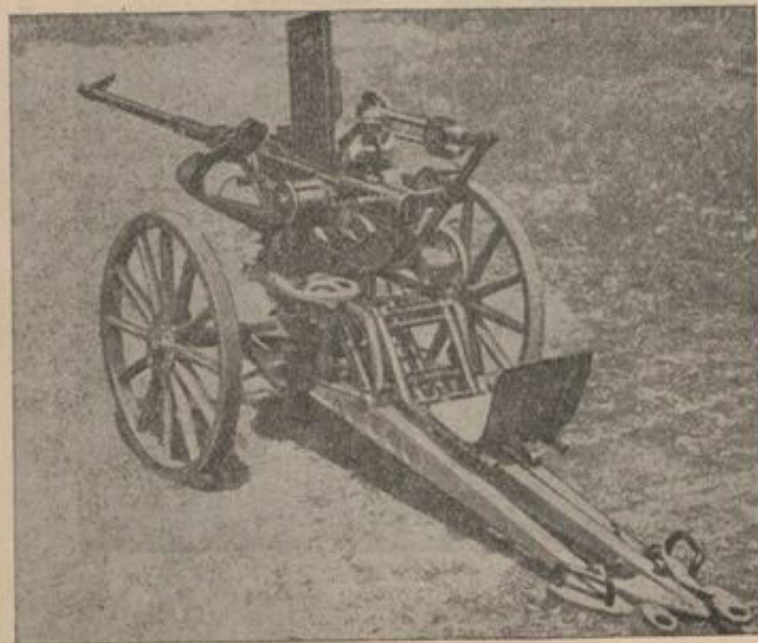
Komanda: „Šaudyti nuo trikojo — parenk!“

2 nr. Ištraukti krypties kaištį.
Kaire ranka ištraukti kaištį ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.

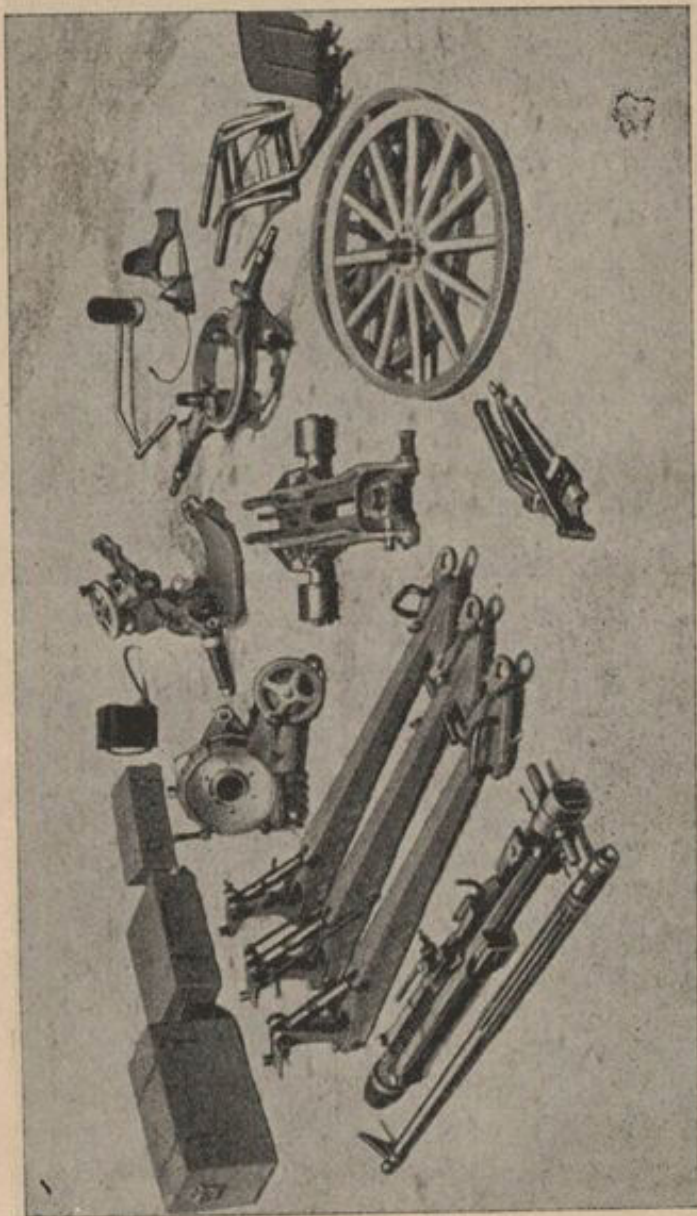
Įjungti krypties įtaisą.
Kaire ranka jungiklį pasukti žemyn ir atgal.

2 brėž. Parengtis šaudyti nuo trikojo.

3 brėž. Parengtis šaudyti nuo ratų

4 brėž. Parengtis nešti dalimis.

- 1 nr. Ištraukti pakilimo kaištį.
Dešine ranka ištraukti kaištį ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.
Kaire ranka pakilimo smagračiu pabūklo liemenį pastatyti gulsčiai.
- 3 nr. Atkabinti vidurinę koją.
Dešine ranka imti už lygintuvo.
Kaire ranka atleisti koją, ištraukiant į šoną sklėsčio rankenos galvutę ir pakreipiant rankeną stačiai.
Iškelti koją, ištraukti atgal ir paduoti 2 nr.
- 1 nr. Pakelti už dešinio rato stovą.
- 2 nr. Prijungti vidurinę koją.
Kaire ranka imti koją. Dešinės rankos nykščiu spausti sklėsčio atlapėlį.
Spenius įdėti į skylės tiek, kad sklęstis užsisklęstų. Atkabinti atasijas ir pasukti jas į priekį (paduodant 1 ir 3 nr.).
- 1 ir 3 nr. Išskėsti kitas dvi kojas iki galo: 1 nr. — dešinę, 3 nr. — kairę.
- 1 nr. Užkabinti dešinę atasiją kaire ranka.
Įtempti ją sukant ratuką dešinė ranka.
- 3 nr. Užkabinti kairę atasiją dešine ranka.
Įtempti ją sukant ratuką kaire ranka.
- 2 nr. Pakelti stovą už užpakalinės kojos, kad ratai nesiektų žemės.
- 1 nr. Nuimti dešinį ratą.
Dešine ranka kilstelėti sklėsčio rankenėlę ir pasukti ją iki galo žemyn į lauko pusę.

Nuimti ratą su pusaše, imant rankomis už priešpriešinių stipinų.

3 nr. Nuimti kairį ratą.

Kaire ranka kilstelti sklėsčio rankenėlę ir pasukti ją iki galo žemyn į lauko pusę. Nuimti ratą su pusaše, imant rankomis už priešpriešinių stipinų.

1, 2 ir 3 nr. Išlyginti stovą. Lygi seka ir nurodinėja 2 nr.

2 nr. Nuleisti sėdynę.

Dešine ranka pasukti žemyn sklėsčio rankeną. Kaire ranka imti už ramsčio. Dešine ranka — už sėdynės. Kaire ranka išprausti ramstį į gnybtukus po sėdyne.

(Komanduojuant: „Lėktuvus“, dešine ranka atsukti sėdynės keltuvą žemyn). Nuleisti sėdynę. Dešine ranka pasukti aukštyn sklėsčio rankeną (užsklęsti).

1 nr. Nuleisti pakoją.

Kaire ranka ištraukti kaištį. Dešine ranka nuleisti iki galo pakoją. Kaire ranka vėl įdėti kaištį į 1 (2, 3, 4) skylę.

3 nr. Nuleisti kojinių nuleidžiamąjį įtaisą.

Dešine ranka atkabinti kabę ir nuleisti įtaisą į 1, 2, 3 iškarpą.

2 nr. Uždėti taikomąjį žiūroną.

Paimti jį dešine ranka žiūronėliu į save ir uždėti ant laikiklio speniu į lizdą. Kaire ranka užsukti veržlę.

1 nr. Pastatyti pastatomąjį taikiklį dešine ranka.

Rengiantis šaudyti lėktuvus, dešine ranka uždėti ratsargį, kaire ranka suveržti sąvaržą, paspaudžiant ją žemyn.

2 nr. Užspyruoklinti pabūklą.

Atitraukti užrakto įtaisą — abiem rankom už tvėrių ausų. (Prireikus padeda 1 nr., stumdamas abiem rankom už tvėrių priekinių galų).

Apkabos svirtį pastumti kiek galint į priekį kaire ranka.

Pastatyti saugiklį, pasukant žiedą ant S, dešine ranka.

Patikrinti, ar vamzdis ir šovinio lizdas tušti.

3 nr. Uždėti apkabą — dešine ranka.

6. Važiuojamoji parengtis iš parengties šaudyti nuo trikojo.

Komanda: „Važiuoti — parenk!“

2 nr. Pastatyti saugiklį.

Dešine ranka pasukti saugiklio žiedą ant S.

3 nr. Nuimti apkabą.

Dešine ranka spustelti apkabos svirtį apkabos ašos link ir, tuo pat metu nusitveriant už tos ašos, nuimti apkabą ir paduoti 5 nr.

2 nr. Nuimti taikomąjį žiūroną.

Kaire ranka atleisti veržlę, dešine — nuimti žiūroną.

1 nr. Paguldyti pastatomąjį taikiklį. Žymeklį pastatyti ant 0.

Nuimti ratsargį (jei jis buvo uždėtas).

- Kaire ranka atsukti sąvaržą stačiai. Dešine ranka nuimti ratsargį ir paduoti 4 nr.
- 2 nr. Atspyr uoklinti pabūklą. Patikrinti, ar vamzdis ir šovinio lizdas tušti. Spaudžiant dešine ranka apkabos svirtį į priekį, o kairės rankos nykščių laikomąją šakutę žemyn, nuleisti mestuką į priekinę padėtį. Saugiklio žiedą statyti ant U ir, dešine ranka paspaudžiant automatišką nuleidžiamąjį įtaisą, kaire ranka nuleisti užrakto įtaisą (padedant 1 nr. užtvėrių priekinių galų).
- 3 nr. Pakelti kojinių nuleidžiamąjį įtaisą. Kairės rankos nykščiu paspausti spragtuką, pusiau pakelti nuleidžiamąjį įtaisą, paslinkti ant velenėlio vidurio ir visai pakelti, kol užsikabins kabė.
- 1 nr. Pakelti pakoją. Kaire ranka ištraukti kaištį. Dešine ranka įstumti pakoją iki galo (jei ji buvo kiek ištraukta) ir pakelti ją aukštyn. Kaire ranka užkišti kaištį.
- 2 nr. Pakelti sėdynę. Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną žemyn. Dešine ranka pakelti sėdynę. Kaire ranka ištraukti ramstį iš gnybtukų ir įremti į veleną. Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną aukštyn (užsklęsti).

- 2 nr. Pakelti stovą ratams uždėti. Imti už vidurinės kojos.
- 1 nr. Uždėti dešinį ratą. Paimti ratą taip, kad kaištis būtų aukštytyn. Įkišti pusašę. Dešine ranka kilstelti sklėsčio rankeną ir pasukti ją į vidaus pusę, kad sklęstis užsisklęstų.
- 3 nr. Uždėti kairį ratą. Paimti ratą taip, kad kaištis būtų aukštytyn. Įkišti pusašę. Kaire ranka kilstelti sklėsčio rankeną ir pasukti ją į vidaus pusę, kad sklęstis užsisklęstų.
- 2, 1 ir 3 nr. Lygintuvus atsukti ant 0 (žemiausia padėtis).
- 1 nr. Dešinę atasiją atkreipti atgal. Dešine ranka atleisti ratuką. Kaire ranka atkreipti atasiją 2 nr.
- 3 nr. Kairę atasiją atkreipti atgal. Kaire ranka atleisti ratuką. Dešine ranka atkreipti atasiją 2 nr.
- 3 nr. Užkairio rato pakelti stovą.
- 2 nr. Įsprausti atasijas. Atjungti vidurinę koją. Dešine ranka paspausti sklėsčio atlapėlį. Koją pati tada atsijungia dėl savo svorio. Ją paduoti 3 nr.
- 1 nr. Suglausti priekines kojas. Dešinės kojos iškyšį įtaikyti į kairės kojos skylę. Imant už rankenų, suspausti abi kojas į krūvą, kol 3 nr. įdės vidurinę koją.

3 nr. Įdėti vidurinę koją.
Dešine ranka imti už lygintuvo, kaire ranka — už atsuktos sklėsčio rankenos. Šoninius spenius įtaikyti į apkabas. Sklėsčio veleną įtaikyti į ąsas. Sklėsčio rankeną pasukti dešinėn, kad jos kaištelis išprūstų į savo lizdą.

2 nr. Užkišti krypties kaištį.
Kaire ranka pasukti kaištį per $\frac{1}{4}$ rato dešinėn.

Išjungti krypties įtaisą.
Kaire ranka pasukti jungiklį į priekį (trumpu, griežtu delno smūgiu).

Pakreipti ginklą dešinėn arba kairėn tiek, kad krypties kaištis išprūstų į lizdą.

1 nr. Užkišti pakilimo kaištį.
Kaire ranka nuleisti pabūklo liemenį į žemiausią padėtį.

Dešine ranka pasukti pakilimo kaištį per $\frac{1}{4}$ rato dešinėn, kad išprūstų į lizdą.

1 ir 3 nr. Vežti kur reikia pabūklą, paėmus už rankenų.

7. Parengtis šaudyti nuo ratų iš važiuojamosios parengties.

Komanda: „Šaudyti nuo ratų — parenk!“

Pabūklas statomas taikinio link vamzdžiu atgal.

1 nr. Ištraukti pakilimo kaištį.
Dešine ranka ištraukti kaištį ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.

Kaire ranka pakilimo smagračiu pastatyti pabūklo liemenį gulsčiai.

Pastaba. Jei pabūklas ant didžiųjų ratų, tai pabūklo liemenį reikia pastatyti kiek aukščiau negu gulsčiai.

2 nr. Nuleisti sėdynę.

Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną žemyn.

Kaire ranka imti už ramsčio, dešine — už sėdynės.

Kaire ranka išprausti ramstį į gnybtukus po sėdyne.

Nuleisti sėdynę.

Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną aukštyn.

1 nr. Nuimti pakoją.

Kaire ranka ištraukti jungiklį ir padėti jį ant stovo.

Dešine ranka nuimti pakoją ir paguldyti šalia rato.

2 nr. Ištraukti sėdynę.

Dešine ranka imti už viršutinio skersinio, kaire — už sėdynės. Ištraukus, laikyti rankose, kol vėl reikės įstumti.

3 nr. Pabūklo liemenį pakreipti taikinio link.

Kaire ranka kilstelėti krypties kaištį ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.

Pabūklo liemenį sukėti dešinėn taikinio link.

Išjungti krypties įtaisą.

Kaire ranka pasukti jungiklį žemyn ir atgal.

1 nr. Išjungti linges.

Abiejų lingių sklėsčių rankenas, kiek kilstelėjus, pasukti žemyn.

- Pastatyti pastatomąjį taikiklį.
- 2 nr. Įstumti sėdynę.
Dešine ranka imti už viršutinio skersinio, kaire — už sėdynės.
Uždėti taikomąjį žiūroną.
Paimti jį dešine ranka žiūronėliu į save ir uždėti ant laikiklio speniu į lizdą. Kaire ranka užsukti veržlę.
- 3 nr. Užkišti sėdynę. Dešine ranka įkišti kaištį.
- 2 nr. Užspyruoklinti pabūklą.
Atitraukti užrakto įtaisą — abiem rankom už tvėrių ausų. (Prireikus padeda 1 nr., stumdamas abiem rankom už tvėrių priekinių galų).
Apkabos svirtį pastumti kiek galint į priekį kaire ranka.
Pastatyti saugiklį, pasukant žiedą ant S, dešine ranka.
Patikrinti, ar vamzdis ir šovinio lizdas tušti.
- 3 nr. Uždėti apkabą dešine ranka.
8. Važiuojamoji parengtis iš parengties šaudyti nuo ratų.
Komanda: „Važiuoti — parenk!“
- 2 nr. Pastatyti saugiklį dešine ranka ant S.
- 3 nr. Nuimti apkabą.
Dešine ranka spustelti apkabos svirtį apkabos ąsos link ir, tuo pat metu nusitveriant už tos ąsos, nuimti apkabą ir paduoti 5 nr.

- 2 nr. Nuimti taikomąjį žiūroną.
Kaire ranka atleisti veržlę, dešine — nuimti žiūroną.
- 3 nr. Atleisti sėdynę.
Dešine ranka ištraukti kaištį ir padėti jį ant stovo.
- 2 nr. Ištraukti sėdynę.
Dešine ranka imti už viršutinio skersinio, kaire — už sėdynės.
- 1 nr. Paguldyti pastatomąjį taikiklį.
Žymeklį pastatyti ant 0.
- 2 nr. Atspyruoklinti pabūklą.
Patikrinti, ar vamzdis ir šovinio lizdas tušti.
Spaudžiant: dešine ranka apkabos svirtį į priekį, kairės rankos nykščiu laikomąją šakutę žemyn, nuleisti mestuką į priekinę padėtį.
Saugiklio žiedą statyti ant U ir, dešine ranka paspaudžiant automatišką nuleidžiamąjį įtaisą, kaire ranka nuleisti užrakto įtaisą (padedant 1 nr. už tvėrių priekinių galų).
- 1 nr. Įjungti linges.
Abiejų lingių sklėsčių rankenas, kiek kilstelėjus, pasukti aukštyn.
Kaire ranka pakilimo smagračiu pakelti pabūklo liemenį kiek aukščiau negu gulsčiai (kad nekliūtų už ratų).
- 3 nr. Pabūklo liemenį atsukti atgal.
Kaire ranka išjungti krypties įtaisą, pa-

sukant jungiklį į priekį (trumpu, griežtu delno smūgiu).

Pabūklo liemenį, sukant dešinèn, atsukti į važiuojamąją padėtį.

Kaire ranka krypties kaištį pasukti per $\frac{1}{4}$ rato dešinèn ir ginklą kryptelti dešinèn arba kairèn, kad krypties kaištis įsprūstų į lizdą.

1 nr. Užkišti pakilimo kaištį.

Kaire ranka nuleisti pabūklo liemenį į žemiausią padėtį.

Dešine ranka pasukti pakilimo kaištį per $\frac{1}{4}$ rato dešinèn, kad įsprūstų į lizdą.

2 nr. Įstumti sėdynę.

Dešine ranka imti už viršutinio skersinio, kaire — už sėdynės.

Pakelti sėdynę.

Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną žemyn.

Dešine ranka pakelti sėdynę.

Kaire ranka ištraukti ramstį iš gnybtukų ir įremti į veleną.

Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną aukštyn (užsklęsti).

1 nr. Prijungti pakoją dešine ranka.

Kaire ranka užkišti kaištį.

9. Parengtis nešti dalimis iš važiuojamosios parengties.

Komanda: „Nešti — parenk!“

1 nr. Ištraukti pakilimo kaištį.

Dešine ranka ištrauti kaištį ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairèn.

Kaire ranka pakilimo smagračiu pastatyti pabūklo liemenį gulsčiai.

Nuimti pakoją.

Kaire ranka ištraukti jungiklį ir padėti jį ant stovo.

Dešine ranka nuimti pakoją, ištraukiant į priekį.

2 nr. Nuimti sėdynę.

Dešine ranka imti už viršutinio skersinio, kaire — už sėdynės.

1 nr. Nuimti ratsargio laikiklį.

Kaire ranka, traukiant laikomąjį žiedą, atleisti priešakinę kojelę, o dešine ranka atlošti ją ant paslankaus ratsargio pamato.

Kaire ranka sklėsčio rankeną atsukti gulsčiai.

Nuimti laikiklį, traukiant jį atgal, sulankstyti ir perrišti dirželiu.

3 nr. Užtaisomojo saugiklio galvelę atsukti ant I ir išimti vamzdį (žr. išnarstymą medž. dalies statute).

1 ir 2 nr. Atsklęsti pabūklo liemenį.

1 nr. — dešine ranka patraukti žiedinį kaištį žemyn ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairèn.

2 nr. — dešine ranka ištraukti kablinį kaištį atgal ir pasukti jį kairèn žemyn.

2 ir 1 nr. Nuimti liemenį nuo stovo, traukiant jį atgal.

3 nr. Atidaryti lopšio guolių dangteliu.

Abiem rankom sklėsčių rankenų galve-

les ištraukti į šonus (dešiniojo — dešinėn, kairiojo — kairėn), skląsčių rankenas atsukti gulsčiai ir atidaryti dangtelius.

Atjungti pynę nuo lopšio. Kaire ranka patraukti stumtuvą atgal. Dešine ranka atkabinti pynę.

2 nr. Išsukti lopšį.

Dešine ranka pakilimo smagračiu pakelti lopšį tiek, kad pakilimo įtaiso dant-ratis išsisuktų iš lopšio segmento dantukų.

1 nr. Nuimti lopšį.

3 nr. Atkabinti vidurinę koją.

Dešine ranka imti už lygintuvo.

Kaire ranka atleisti koją, ištraukiant į šoną skląsčio rankenos galvutę ir pakreipiant rankeną stačiai.

Iškelti koją, ištraukti atgal ir paduoti

2 nr.

2 nr. Viršutinę stovo dalį pasukti per 30° dešinėn.

Dešine ranka kilstelti krypties kaištį; kaire ranka sukti viršutinę stovo dalį.

3 nr. Nuimti kojinių nuleidžiamąją įtaisą.

Dešine ranka paspausti spragtuką.

Nuleidžiamąją įtaiso sąsutes paslinkti velenėliu tiek, kad būtų galima patį įtaisą nuimti.

Kaire ranka atjungti pynę nuo kojinių nuleidžiamąją įtaiso.

2 nr. Uždaryti lopšio guolių dangtelius abiem rankom.

Skląsčio rankenas atsukti žemyn, kad galvėlių kaištukai įsprūstų į lizdus.

Atsukti viršutinę stovo dalį į normalią padėtį ir įsprūdinti krypties kaištį į lizdą.

1 nr. Atleisti ragočių.

Abiem rankom atsukti sąvaržas į lauko pusę.

2 nr. Nuimti ragočių.

Pasukti jį kairėn iki galo ir nuimti.

1 nr. Atjungti dešinę koją.

Kaire ranka spausti skląsčio atlapėlį. Koją pati išsmunka žemyn.

3 nr. Atjungti kairę koją.

Dešine ranka spausti skląsčio atlapėlį. Koją pati išsmunka žemyn.

2 nr. Atleisti kelmą.

Laikyti jį gulsčiai. Abiem rankom ištraukti skląstelius ir pasukti juos į lauko pusę.

3 nr. Nuimti kelmą.

2 nr. Pakelti ašilankį tiek, kad ratai nesiektų žemės. Imti už pusašių.

1 nr. Numauti dešinį ratą.

Dešine ranka kilstelti kaištį ir numauti ratą.

3 nr. Numauti kairį ratą.

Dešine ranka kilstelti kaištį ir numauti ratą.

10. Važiuojamoji parengtis iš parengties nešti dalimis.

Komanda: „Važiuoti — parenk!“

- sukti dešinėn tiek, kad jos kaištelis išprūstų į savo lizdą.
- 1 nr. Uždėti lopšį ant ragočio. Lopšį dėti gulsčiai, dantuotu segmentu į viršų. Žiūrėti, kad spyruoklių būgnelių iškyšiai būtų už įremties kaisčių.
- 2 nr. Perversti lopšį į normalią gulsčią padėti dešine ranka (smagračiu). Kaire ranka padėti, spaudžiant priekinį lopšio galą žemyn.
- 3 nr. Prijungti nuleidžiamojo įtaiso pynę prie lopšio. Kaire ranka stumti stumtuvą atgal. Dešine ranka, imant už žalvarinio kotelio, prikabinti pynę. Uždaryti lopšio guolių dangteliu abiem rankom. Sklėsčių rankenas pasukti žemyn, kad jų kaišteliai išprūstų į savo lizdus. Su 2 nr. spausti lopšio priekį žemyn.
- 1 ir 2 nr. Atsklęsti sklėsčius (jei jie užsklęsti).
- 1 nr. dešine ranka patraukti žiedinį kaištį žemyn ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.
- 2 nr. — dešine ranka ištraukti kablinį kaištį atgal ir pasukti jį kairėn žemyn.
- 2 ir 1 nr. Uždėti pabūklo liemenį. Imti: 2 nr. — už rankenų, 1 nr. — už spyruoklio movos. Pastumti į priekį iki galo.
- 1 ir 2 nr. Užsklęsti pabūklo liemenį.

- 1 nr. — dešine ranka pasukti žiedinį kaištį per $\frac{1}{4}$ rato dešinėn ir išprūsdinti į lizdą.
- 2 nr. — dešine ranka pasukti dešinėn ir aukštyn kablinį kaištį ir išprūsdinti jį į lizdą.
- 3 nr. Įstatyti vamzdį. Užtaisomojo saugiklio galvutę statyti ant I (žr. medž. dal. apraš.).
- 1 nr. Uždėti ratsargio laikiklį. Atsegti dirželį. Kaire ranka užpakalinę koją tarpupirščiu uždėti ant velenėlio. Sklėsčio rankeną atsukti gulsčiai. Užpakalinės kojelės ąsutę uždėti ant sklėsčio velenėlio ir užsklęsti, sukant sklėsčio rankeną žemyn. Dešine ranka patraukti į šoną laikomąjį žiedą. Kaire ranka uždėti priešakinę kojelę ant jos pamato (velenėlio) ir paleisti laikomąjį žiedą, kad pritvirtintų kojelę.
- 2 nr. Prijungti sėdynę. Dešine ranka imti už viršutinio skersinio, kaire — už sėdynės. Pakelti sėdynę. Dešine ranka pasukti žemyn sklėsčio rankeną ir pastatyti sėdynę. Kaire ranka paleisti ramstį iš gnybtukų ir įremti jį į sklėsčio veleną. Dešine ranka pasukti sklėsčio rankeną į viršų.
- 1 nr. Prijungti pakoją. Dešine ranka įstumti ją, kaire — užkišti kaištelį. Užkišti pakilimo kaištį.

Kaire ranka nuleisti pabūklo liemenį į žemiausią padėtį.

Dešine ranka pakilimo kaištį pasukti per $\frac{1}{4}$ rato dešinèn, kad įsprüstų į lizdą.

11. Parengtis nešti dalimis iš parengties šaudyti nuo trikojo.

Komanda: „Nešti — parenk!“

2 nr. Pastatyti saugiklį.

Dešine ranka pasukti saugiklio žiedą ant S.

3 nr. Nuimti apkabą.

Dešine ranka spustelti apkabos svirtį apkabos ąsos link ir, tuo pat metu nusi-tveriant už tos ąsos, nuimti apkabą.

2 nr. Pabūklo liemenį pastatyti gulsčiai.

Užkišti krypties kaištį. Kai-re ranka pasukti krypties kaištį dešinèn per $\frac{1}{4}$ rato.

Išjungti krypties įtaisą. Kaire ranka pasukti jungiklį į priekį (trumpu, griežtu delno smūgiu).

Pabūklo liemenį pasukti kairèn arba de-šinèn į normalią padėtį, kol krypties kaištis įsprus į savo vietą.

1 nr. Paguldyti pastatomąjį tai-kiklį, pastačius žymeklį ant 0.

2 nr. Nuimti taikomąjį žiūroną. Kaire ranka atleisti veržlę.

Dešine ranka nuimti žiūroną.

1 nr. Nuimti ratsargį (jei jis buvo už-dėtas).

Kaire ranka atsukti sąvaržą aukštyn.

Dešine ranka nuimti ratsargį.

2 nr. Atspyrūoklinti pabūklą.

Patikrinti, ar vamzdis ir šovinio lizdas tušti.

Spaudžiant: dešine ranka apkabos svirtį į priekį, kairės rankos nykščiu — laiko-mąją šakutę žemyn, nuleisti mes-tuką į priekinę padėtį.

Saugiklio žiedą statyti ant U ir, dešine ranka paspaudžiant automatišką nulei-džiamąjį įtaisą, kaire ranka nuleisti užrakto įtaisą (padedant 1 nr. už tvėrių priekinių galų).

1 nr. Nuimti pakoją.

Kaire ranka ištraukti kaištį.

Dešine ranka ištraukti pakoją į priekį.

2 nr. Nuimti sėdynę.

Dešine ranka imti už viršutinio skersi-nio, kaire — už sėdynės.

1 nr. Nuimti ratsargio laikiklį.

Kaire ranka atleisti priešakinę kojelę, patraukiant į šoną laikomąjį žiedą.

Dešine ranka atlošti kojelę ant paslan-kaus ratsargio pamato.

Kaire ranka atsukti sklėsčio rankeną gulsčiai.

Nuimti ratsargio laikiklį, traukiant jį atgal, sulankstyti ir perrišti dirželiu.

3 nr. Užtaisomojo saugiklio gal-vutę pastatyti ant I (išnarsty-ti).

Išimti vamzdį.

1 ir 2 nr. Atsklęsti liemenį nuo stovo.

1 nr. — dešine ranka patraukti žiedinį kaištį žemyn ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.

2 nr. — dešine ranka ištraukti kablinį kaištį atgal ir pasukti jį kairėn žemyn.

2 ir 1 nr. Nuimti liemenį nuo stovo. Nuimant traukti atgal.

3 nr. Atidaryti lopšio guolių dangteliu.

Abiem rankom skląsčių rankenų galvelės patraukti į šonus (dešiniojo — dešinėn, kairiojo — kairėn), skląsčių rankenas atsukti gulsčiai ir atidaryti dangteliu.

Atjungti nuleidžiamojo įtaiso pynutę nuo lopšio. Kaire ranka stumti stumtuvą atgal.

Dešine ranka atkabinti pynę.

2 nr. Išsukti lopšio segmentą iš dantračio.

1 nr. Nuimti lopšį.

2 nr. Uždaryti lopšio dangteliu.

Skląsčių rankenas pasukti žemyn, kad jų kaišteliai išprūstų į savo lizdus.

3 nr. Nuimti kojinių nuleidžiamąjį įtaisą.

Kairės rankos nykščiu spustelti spragtuką.

Kaire ranka nuleidžiamąjį įtaisą paslinkti velenėliu ant vidurio, kad ąsutės atsikabintų, ir nuimti jį.

Kaire ranka atjungti pynę nuo nuleidžiamojo įtaiso.

1 nr. Atleisti ragočių.

Abiem rankom atsukti sąvaržas į lauko pusę.

2 nr. Nuimti ragočių.

Abiem rankom atsukti sąvaržas į lauko pusę.

2 nr. Nuimti ragočių.

Pasukti jį pirma kairėn iki galo ir nuimti.

Pakelti stovą ratams uždėti, imant už užpakalinės kojos ąsos.

1 nr. Uždėti dešinį ratą.

Paimti ratą taip, kad kaištis būtų aukšty. Įkišti pusašę.

Kaire ranka kilstelti skląsčio rankeną ir pasukti ją į vidaus pusę, kad skląstis užsisklęstų.

3 nr. Uždėti kairį ratą.

Paimti ratą taip, kad kaištis būtų aukšty. Įkišti pusašę.

Kaire ranka kilstelti skląsčio rankeną ir pasukti ją į vidaus pusę, kad skląstis užsisklęstų.

1, 2 ir 3 nr. Lygintuvus pastatyti ant O (žemiausia padėtis).

1 nr. Dešinę atasiją atkreipti atgal. (2 nr.).

Dešine ranka atleisti ratuką.

Kaire ranka atkreipti atasiją.

3 nr. Kairę atasiją atkreipti atgal (2 nr.).

Kaire ranka atleisti ratuką.

- Dešine ranka atkreipti atasiją.
- 2 nr. Užkabinti atasijas.
- 3 nr. Atjungti kairę koją.
Dešine ranka paspausti skląščio atlapėli.
Koja pati krinta žemyn.
- 1 nr. Atjungti dešinę koją.
Kaire ranka paspausti skląščio atlapėli.
Koja pati krinta žemyn.
- 3 nr. Kelmą laikyti gulsčiai.
- 2 nr. Atleisti kelmą.
Laikyti jį gulsčiai.
Abiem rankom ištraukti skląstelius ir pasukti juos į lauko pusę.
Atjungti vidurinę koją.
Dešine ranka spausti skląščio atlapėli.
Koja pati atsijungia dėl savo svorio.
- 3 nr. Nuimti kelmą.
- 2 nr. Pakelti ašilankį tiek, kad ratai nesiektų žemės.
Imti už pusašių.
- 1 nr. Numauti dešinį ratą.
Dešine ranka kilstelti kaištį ir numauti ratą.
- 3 nr. Numauti kairį ratą.
Dešine ranka kilstelti kaištį ir numauti ratą.

12. Parengtis šaudyti nuo trikojo iš parengties nešti dalimis

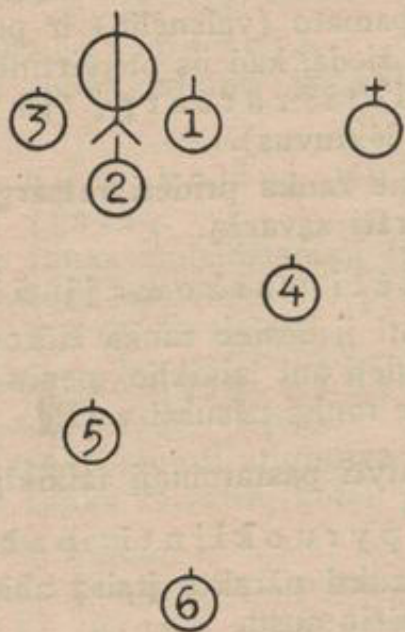
Komanda: „Šaudyti nuo trikojo — parenk!“

- 2 nr. Pakelti ašilankį, kad maunami ratai nesiektų žemės.

- Imti už pusašių, Lingių rankenos turi būti į priekinę pusę.
- 1 nr. Užmauti dešinį ratą.
Dešine ranka kilstelti kaištį ir užmauti ratą. Įsprūdinti kaištį.
- 3 nr. Užmauti kairį ratą.
Dešine ranka kilstelti kaištį ir užmauti ratą.
Įsprūdinti kaištį.
Uždėti kelmą ant ašilankio.
Dešine ranka imti už krypties įtaiso.
- 1 nr. Pakelti stovą už dešinio rato.
- 2 nr. Prijungti vidurinę koją.
Dešine ranka paspausti skląščio atlapėli.
Kaire ranka prilaikyti visą koją.
Spenius įtaikyti į skyles, kad skląstis užsisklęstų.
Pritvirtinti kelmą.
Abiem rankom pasukti skląstelius į vidaus pusę ir įsprūdinti į lizdus.
Kelmą laikyti gulsčiai, kol 1 nr. prijungs koją.
- 1 nr. Prijungti dešinę koją.
Kaire rankas paspausti skląščio atlapėli.
Dešine ranka prilaikyti visą koją.
Spenius įtaikyti į skyles, kad skląstis užsisklęstų.
- 3 nr. Prijungti kairę koją.
Dešine ranka paspausti skląščio atlapėli.
Kaire ranka prilaikyti visą koją.
Spenius įtaikyti į skyles, kad skląstis užsisklęstų.

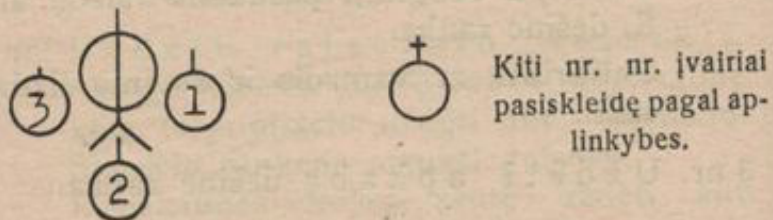
- 2 nr. Atleisti atasijas ir atkišti jas į priekį (1 ir 3 nr.).
- 1 nr. Užkabinti dešinę atasiją kaire ranka.
Dešine ranka įtempti ją, sukant ratuką.
- 3 nr. Užkabinti kairę atasiją dešine ranka.
Kaire ranka įtempti ją, sukant ratuką.
- 2 nr. Pakelti stovą už užpakalinės kojos, kad ratai nesiektų žemės.
- 1 nr. Nuimti dešinią ratą.
Dešine ranka kilstelti sklėsčio rankeną ir pasukti ją iki galo žemyn į lauko pusę. Nuimti ratą su pusaše, imant rankomis už priešpriešinių stipinų.
- 3 nr. Nuimti kairią ratą.
Kaire ranka kilstelti sklėsčio rankeną ir pasukti ją iki galo žemyn į lauko pusę. Nuimti ratą su pusaše, imant rankomis už priešpriešinių stipinų.
- 1, 2 ir 3 nr. Išlyginti stovą. Lygi seka ir nurodinėja 2 nr.
- 2 nr. Uždėti ragočių ant kelmo. Pakilimo smagratis turi būti iš dešinės. Ragočių pasukti dešinėn iki galo. Užveržti ragočių. Abiem rankom užsukti sąvaržas į vidaus pusę.
- 3 nr. Atidaryti lopšio guolių dangteliu.
Abiem rankom sklėsčių rankenų galvelės patraukti į šonus (dešiniojo — dešinėn, kairiojo — kairėn), sklėsčių rankenas atsukti gulsčiai ir atidaryti dangteliu.

- 1 nr. Uždėti lopšį ant ragočiaus. Dėti jį gulsčiai dantuotu segmentu į viršų. Žiūrėti, kad spyruoklių būgnelių iškyšiai būtų už įremties kaištelių.
- 2 nr. Dešine ranka smagračiu perversti lopšį į normalią gulsčią padėtį. Kaire ranka spausti priekinį lopšio galą žemyn.
- 3 nr. Uždaryti lopšio guolių dangteliu abiem rankom.
Sklėsčių rankenas pasukti žemyn, kad jų kaišteliai išprūstų į savo lizdus.
Su 2 nr. spausti lopšio priekį žemyn.
- 1 ir 2 nr. Atsklęsti sklėsčius.
1 nr. — dešine ranka patraukti žiedinį kaištį žemyn ir pasukti jį per $\frac{1}{4}$ rato kairėn.
2 nr. — dešine ranka ištraukti kablinį kaištį atgal ir pasukti jį kairėn žemyn.
- 1 ir 2 nr. Uždėti pabūklo liemenį.
Imti: 2 nr. — už rankenų, 1 nr. — už spyruoklio movos.
Pastumti į priekį iki galo.
- 1 ir 2 nr. Užsklęsti pabūklo liemenį.
1 nr. — dešine ranka pasukti žiedinį kaištį per $\frac{1}{4}$ rato dešinėn ir išprūsdinti į lizdą.
2 nr. — dešine ranka pasukti kablinį kaištį dešinėn ir aukštyn ir išprūsdinti jį į lizdą.
- 3 nr. Įstatyti vamzdį.
Užtaisomojo saugiklio galvelę statyti ant I (smulčiau medž. dal. st.).

5 brėž. Skyrius pozicijoje (oro taik.)

14. Oro taikiniams šaudyti — 6 brėž.

Kiti nr. nr. įvairiai pasiskleidę pagal aplinkybes.

6 brėž. Skyrius pozicijoje (oro taik.)

2. Taikinių nurodymas

15. Kad būtų galima lengviau nurodinėti taikinius, taikinių lauke visuomet reikia turėti

pasirinkus vieną ar kelis orientierius, kurie vadinami charakteringais vardais, pavyzdžiui: dvišakas medis, namas su dviem baltais kaminiais ir t.t.

Taikinio nurodymo pavyzdys. Skyrininkas nurodinėja 2 nr.: „Kairiau dvišako medžio per du pirštu prieš s. kulk.“

2 nr., jei mato, praneša: „Priešo s. kulk. matau. Dešiniau jo mažas geltonas krūmelis“.

Skyrininkas, jei teisinga, patvirtina: „Teisingai“.

Jei 2 nr. nemato nurodomojo taikinio, sako: „Nematau“. Tada skyrininkas pakartotinai nurodo.

Baigęs nurodinėti, skyrininkas komanduoja taikiklį ir t.t.

16. Taikinių nurodymo būdai gali būti įvairūs, pav.: „Per pirštą, per du pirštu, per plaštaką, per pieštuką, per degtukų dėžutę“... arba: „Tarp vieškelio ir kryžiaus“... ir t.t.

17. Kai taikinio negalima apibūdinti vietiniais daiktais, arba kai labai skubu, tai skyrininkas pats ima ir nutaiko pabūklą.

3. Pabūklo užtaisymas

18. Kai tik pabūklas tinkamai pastatytas pozicijoje, jis turi būti tuojau be komandos užtaisomas (3 nr.). Jei reikia, jis užtaisomas net prieš išstumiant jį į poziciją, dar už uždangos.

Kada kurių šovinių turi būti apkaboje (priešlėktuvinių, šarvinių, sprogstamųjų ar pratimų granatų), pareina nuo ugnies užda-

vinio. Skyriui savarankiškai veikiant, tatai nustato skyrininkas.

4. Taikymas ir šaudymas

Žr. „Autom. pab. šaudymo st.“

5. Ugnies valdymas

19. Automatinio pabūklo ugnį dažniausiai valdo skyrininkas visai savarankiškai.

20. 2 nr, nusitaikęs į nurodytąjį jam taikinį ir atleidęs saugiklį, praneša „P a r e n g t a“. Tada ugniai paleisti vartojamos komandos:

1. „N š ū v i ū — ugnis!“
2. Norint paskleisti ugnį (užtvėriamąją) į sutirštėjusias vilnis: „N š ū v i ū s k l a i d a n t — ugnis!“
3. Mažoms atstumo pataisoms: „A u k š č i a u, ž e m i a u“. Didesnėms pataisoms komanduojamas naujas taikiklis.
4. Nutraukiant ugnį: „B a i g t!“ (jei nebuvo nustatyta šovinių skaičiaus).

6. Pabūklo ištaisymas

21. Sukomandavus: „Ištaisyk!“, 3 nr nuima apkabą (žr. 6 str. pradžią). 2 nr. pastato saugiklį, patikrina šovinio lizdą ir praneša skyrininkui: „V a m z d i s t u š č i a s“.

C. Pakinkytas pabūklas

a. Bendrieji nurodymai

22. Arklių kinkymas ir valdymas — bendromis taisyklėmis. Vežėjas (7 nr.) valdo arklius, sėdėdamas ant pirmagalio.

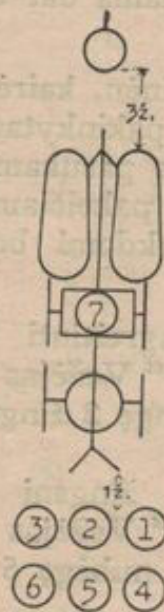
Prikabinėja prie pirmagalio ir atkabinėja nuo jo pabūklą paprastai 1 ir 3 nr.*).

Pakrauna pirmagalį 4, 5 ir 6 nr, tvarkant 4 nr.

b. Tankinė rikiuotė

Žmonių susstatymas

23. Normali skyriaus rikiuotė — linija. Jai surikiuoti komanduojama: „S k y r i a u — l i n i j o n!“ Šia komanda vežėjas sustabdo ir, pasilikdamas sėdėti ant pirmagalio, taisyklingai rikiuotiškai laiko arklius. Skyrininkas atsi-

7 brėž. Skyriaus linija.

*) Vežiojant pabūklą ant platformos, jį uždeda ir nuima trys nr., traukdami, stumdami ar prilaidydami: 1 nr. už kojų ąsų, 2 ir 3 nr. už ratų ir už spyruoklinių būgnelių.

stoja prieš skyrių per 3 žingsnius nuo arklių galvų. Visi kiti nr. nr. sustoja linijoje už pabūklo per 2 žingsnius (7 brėž.).

24. Skyriaus linija yra drauge ir žygio rikiuotė.

Sukiniai ir judėsiai

25. Judėti pradedama bendromis taisyklėmis vykdomąja komanda: „Ma-rš!“, tik visi pėstieji pradeda žengti trečiuoju skaičium.

26. Judesys sustabdomas taip pat bendromis taisyklėmis, tik po vykdomosios komandos: „St-ok!“ žengiama dar 2 žingsniai ir taisyk sustojama.

27. Sukinių (dešinėn, kairėn, aplink) nei vietoje, nei judesy pakinkytas pabūklas nedaro. Prireikus vietoje pasukami tik pėstieji nr. nr. Judesy sukiniai pakeičiami dešinės, kairės sukimais, kurie vykdomi bendromis taisyklėmis.

28. Judesiui pagreitinti komanduojama: „Bėgte — ma-rš!“ Vežėjas pradeda važiuoti risčia, numeriai, žengę 2 žingsniu žengte, pradeda bėgti.

Pereiti atgal į žingsnį komanduojama: „Žengte — ma-rš!“ Vežėjas pradeda važiuoti žingsniu, numeriai, nubėgę 5 žingsnius bėgte, toliau eina žengte.

c. Manevrinė rikiuotė

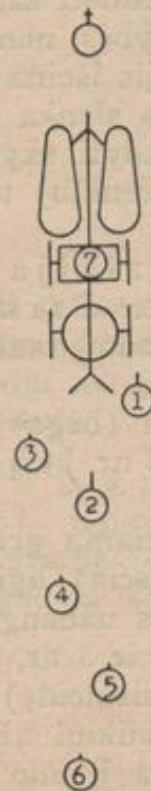
29. Skyriaus manevrinių rikiuočių 3: vorelė, sauja ir vilnis. Jų taktiškoji reikšmė ir tiks-

las tie patys, kurie nurodyti P. R. St. šaulių daliniams. Kadangi pabūklų skyrius nėra joks atskirų kovotojų junginys, bet pabūklo tarnyba, tai vilnis, kaip kautynių rikiuotė, jam neturi tokios reikšmės, kaip šaulių skyriui.

Pabūklui artėti patogiausia rikiuotė — vorelė.

30. Manevrinė rikiuotėn perėjimo pavyzdys:

„Kryptis kairėn į atskirą medį tarp vienkiemių. Skyriaus vorelėn — ma-rš!“ 7 nr važiuoja nurodyta kryptimi. Paskui pabūklą palaipsniui pasiskleisdami eina nr nr: 1 ir 3 tuoj už pabūklo, paskui 2 nr ir toliau 4, 5 ir 6 nr. (8 brėž.).

8 brėž. Vorelė.

Jei skyrininkas eina priekyje skyriaus, tai vorelei (saujai, vilniai) surikiuoti jis komanduoja: „Paskui mane vorelėn (saujon, vilnin) — marš! (bėgte — marš!“).

31. Komanda: „St-ok!“ visi pėstieji nr. nr atsigula ir prisitaiko prie vietos.

Stabdoma tik už uždangos.

Norint tolyn judėti, komanduoja: „Pirmyn — marš!“

Pozicijų užėmimas ir keitimas
(Pozicijoje — žr. 13—22 str. str.).

32. Skyriui slenkant į priešų pusę, skyrininkas visada turi turėti numatę poziciją, iš kurios tuoj galėtų pradėti šaudyti. Tam tikslui, kiek leidžia aplinkybės, nenustodamas su skyrium balso ryšio, jis išeina į priekį. Prireikus tarp jo ir skyriaus slenka 4 nr (ryšininkas).

33. Prireikus šaudyti, skyrininkas įsako skyriui (žodžiu arba ženklų) užimti poziciją, pavyzdžiui:

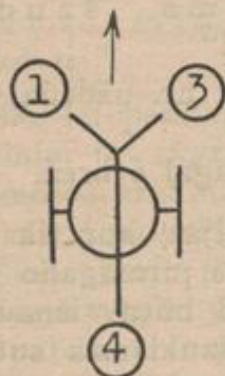
„Ugnies pozicija — dešinėje aukštumėlėje. Pirmagalio — ten krūmuose (rodo ranka) — vykdyti!“ (bėgte — vykdyti!).

Skyrininkas eina (bėga) į poziciją. Paskui jį kiek atokiau — 2 nr, kurį skyrininkas tuojau orientuoja.

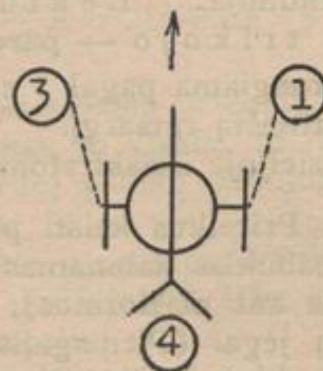
Paskui juos reikiamu greičiu (žengte arba bėgte, pabūklas risčia) ligi artimiausios nuo nurodytos pozicijos uždangos privažiuoja pabūklas, paskui jį 1 ir 3 nr, paskui juos 4, 5 ir 6 nr. (tinkamai pasiskleidę).

34. Sustojus pabūklui už uždangos, 1 ir 3 nr. tuojau atkabina jį nuo pirmagalio. 4 nr

tuometu iš pirmagalio paima ratsargį, ir visi trys tuoj gabena pabūklą į poziciją bet kuriuo iš dviejų būdų: arba 1 su 3 nr, traukia atbulą pabūklą už kojų rankenų (pirmasis iš kairės, antrasis iš dešinės), o 4 nr. stumia iš užpakalio už spyruoklių būgnelių (9 brėž.), arba 1 su 3 nr. veža pabūklą, užkabinę naštasaičius*) už ašių kablių (1 nr. iš dešinės, 3 nr. iš kairės), o 4 nr. laiko ir stumia, nusitvėręs už kojų rankenų (10 brėž.).

9 brėž.

10 brėž.

5 ir 6 nr. išima iš pirmagalio reikalingą šovinių kiekį ir gabena juos į poziciją. Vežėjas (7 nr.) su pirmagalio skubiai važiuoja į jam paskirtą vietą pasislėpti.

35. Pozicijoje 1, 2 ir 3 nr. skyrininko komanda: „Šaudyti nuo ratų (nuo trikojo) — parenk!“ 5 arba 7 str. str. nurodyta tvarka parengia pabūklą šaudyti. 4 nr. ratsargį paduoda 1 nr.

*) arba plėškutes.

36. Norint šaudyti nuo ratų, pabūklas dėl slaptumo gali būti parengiamas už uždangos ir paskui ištraukiamas į poziciją panašiai, kaip parodyta 10 brėž. Vamzdis turi būti kiek pakeltas, kad nesiektų žemės.

37. Pozicijoje nr. nr. išsiskirsto pagal 5 brėž.

38. Pasirengti lėktuvams šaudyti skyrininkas į poziciją išėjusiam (išbėgusiam) skyriui komanduoja: „Lėktuvams šaudyti nuo trikojo — parenk!“

Parengiama pagal 5 str. 1 nr. uždeda 4 nr. jam atneštą ratsargį.

Pozicijoje išsiskirstoma pagal 6 brėž.

39. Prireikus keisti pozicijas, kur tik galima, pabūklas kabinamas prie pirmagalio (dedamas ant platformos), kad būtų išnaudota arklių jėga. (Pirmagalio iššaukiamas sutartiniu ženklu). Tačiau vienu kitur bent trumpesnius atstumus gali tekti gabenti pabūklą žmonių jėga (9 ar 10 brėž. pavyzdžiais).

Paliepimo pavyzdys: „Keisti poziciją ant aukštumėlės su krūmais — (bėgte) vykdyti!“

Vykdoma, kaip ir užimant poziciją (34—37 str. str.).

40. Kai pozicija keičiama traukianti, turi būti pasirūpinama pabūklo apsauga. Tam tikslui, jei pabūklas nesaugojamas šaulių dalinių, skyrininkas naudoja laisvesniuosius (5 ir 6 nr.).

41. Traukimosi tvarka. Pirmiausia traukiasi į skyrininko nurodytąją poziciją 1 nr. (kaip skyrininko pavaduotojas), kuris tvarko pabūklo parengimą naujoje pozicijoje, kol atvyks skyrininkas; paskui važiuoja pabūklas; prie jo 2, 3 ir 4 nr. Paskiausiai kiek atokiau (už 100—200 m) traukiasi skyrininkas su apsauga.

Paliepimo pavyzdys: „Keisti poziciją atgal, ant kalnelio prie vienkiemio. 5 ir 6 — apsaugon — vykdyti!“

42. Jei pabūklas saugomas priekinių šaulių dalinių, tai skyrininkas su visais nr. nr. (be pirmojo) traukiasi tuoj paskui pabūklą, visi tinkamai pasiskleidę.

Šiuo atveju pabūklo parengimą naujoje pozicijoje tvarko pats skyrininkas. 1 nr. tik renka pabūklui ir pirmagaliui vietas.

43. Jei užimant arba keičiant poziciją, pabūklą reikia nešti dalimis, tai skyrininkas, 1, 2 ir 3 nr. neša vieną kartą, o 4, 5 ir 6 nr. — tris kartus.

Neša jie dalis taip iš eilės:

	skyrininkas	—	vamzdį,
	2 nr.	—	ašilankį,
	3 nr.	—	kelmą,
	1 nr.	—	ratus.
Pirmą kartą	{	4 nr.	— dešinę koją,
		5 nr.	— ragočių,
		6 nr.	— lopšį.

Antrą kartą	{	4 nr.	— pabūklo liemenį,
		5 nr.	— šovinių dėžę,
		6 nr.	— kairę koją.
Trečią kartą	{	4 nr.	— vidurinę koją,
		5 nr.	— sėdynę, pakoją ir kojinių nuleidžiam. įtaisą,
		6 nr.	— ratsargio laikiklį ir ratsargį.

II. PABŪKLŲ BŪRYS

(S. kulk. kuopos sudėty)

Bendrieji nurodymai

44. Būrį sudaro būrio vadas, būrininkas, vadovavimo grandis iš tolininko, sekėjų ir ryšinių, 2 pabūklų skyriai ir vienas porinis šovinių vežimas.

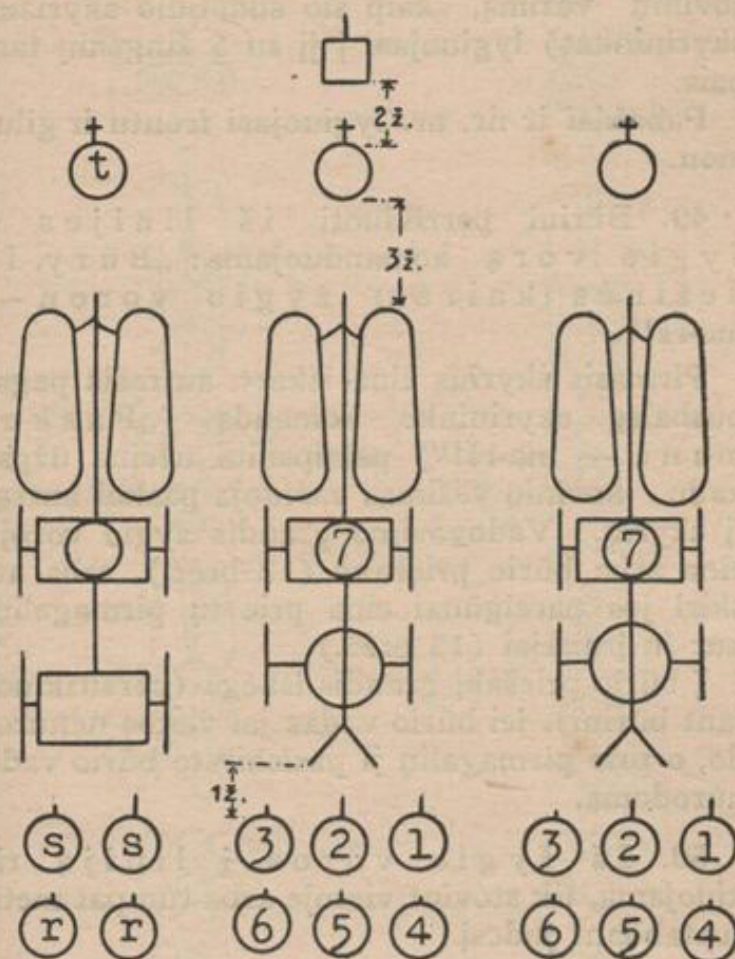
45. Tolininkas — vadovavimo grandies pareigūnų viršininkas. Tolininkas ir sekėjai ginkluoti pistoletais.

Tankinė rikiuotė

46. Būrio tankinė rikiuotė dvejopa: linija (kaip rinkimosi rikiuotė) ir žygio vora.

47. Linijai surikiuoti komanduoja: „Būry linijon!“. Šią komandą skyriai susirikiuoja numerių eile, vadovavimo grandis ir šovinių vežimas — kairiajame sparne, būrininkas — dešiniajame sparne, būrio vadas prieš būrį per 5 žingsnius (11 brėž.).

Kiekvienas skyrius susirikiuoja pagal 7 brėž.

11 brėž. Būrio linija.

48. Lygiuojamas būrys (linijoje) į tą skyrių, kuris stovi būrio vado nurodytoje lygiavimo pusėje. Skyrininkas, į kurio skyrių lygiuojama, stovi vietoje, kiti skyrininkai (antrasis skyrininkas ir tolininkas, kuris tankinė-

je rikiuotėje, be vadovavimo grandies, veda ir šovinių vežimą, kaip šio sudėtinio skyriaus skyrininkas) lygiuojasi į jį su 5 žingsnių tarpais.

Pabūklai ir nr. nr. lygiuojasi frontu ir gilumon.

49. Būriui perrikiuoti iš linijos į žygio vorą komanduojama: „Būry, iš dešinės (kairės) žygio voron — ma-rš!“.

Pirmasis skyrius eina iškart, antrasis pagal pusbalsę skyrininko komandą („Paskui mane — ma-rš!“) palaipsniui užėina užpakalin. Šovinių vežimas važiuoja paskui antrąją skyrių. Vadovavimo grandis žygio voroje eina arba būrio priešaky (12 brėž.), arba atskiri jos pareigūnai eina prie tų pirmagalių, kur jų įrankiai (13 brėž.).

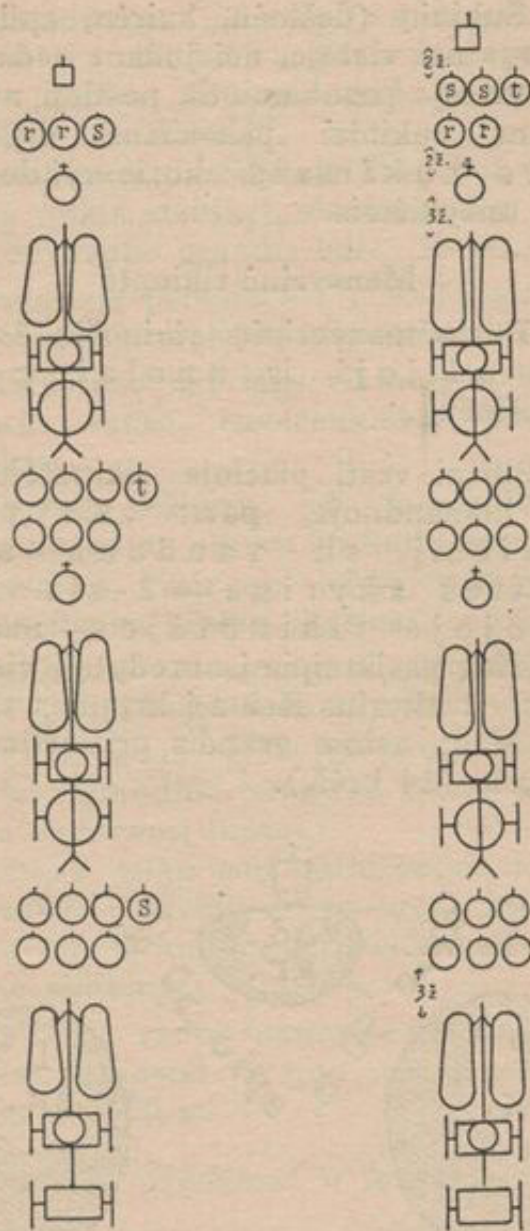
Į būrio priešakį grandis išbėga (persirikiuojant būriui), jei būrio vadas jai vietos nenurodo, o prie pirmagalių ji pasiskirsto būrio vado nurodoma.

50. Iš žygio voros į liniją rikiuojama, tik stovint vietoje arba tuo pat metu sustabdant judesį.

Komanda: „Būry, rikiuok kairėn (dešinėn) — ma-rš!“

Šią komandą: a. ligi tol judėjusio būrio 1 skyrius sustoja, 2 skyrius išeina į 1 sk. liniją, vadovavimo grandis pereina į kairį sparną;

b. vietoje stovėjusio būrio 1 skyrius palieka stovėti vietoje, o 2 skyrius ir vadovavimo grandis išeina į jo liniją ir sustoja.

12 brėž. Būrio žygio vora.

13 brėž. Būrio žygio vora (vad. gr. išskirstyta).

51. Sukinių (dešinėn, kairėn, aplink) visas būrys nei vietoje, nei judant nedaro. Prireikus vietoje pasukami tik pėstieji numeriai.

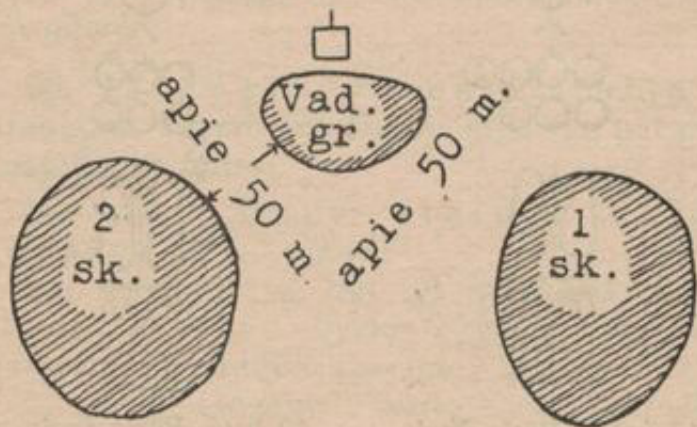
Judant sukiniai pakeičiami dešinės, kairės sukimais, kurie vykdomi bendromis taisyklėmis.

Manevrinė rikiuotė

52. Būrio manevrinių rikiuočių 3: plačioji, gilioji ir nuolaidų (kairėn arba dešinėn).

53. Būriui vesti plačioje rikiuotėje būrio vadas komanduoja, pav.: „Kryptis į vienkiemį su raudonu stogu. Krypties skyrius — 2-sis. Būry, plačiojoje rikiuotėje — ma-rš!“

2 skyrius pasikreipia į nurodytąjį vienkiemį ir eina. 1 skyrius išeina į krypties skyriaus liniją. Vadovavimo grandis prisiartina prie būrio vado (14 brėž.).

14 brėž. Būrio plač. rikiuotė.

54. Būriui vesti giliojoje rikiuotėje būrio vadas komanduoja: „Kryptis kairėn į bažnyčios bokštą. Krypties skyrius — 1-sis. Būry, giliojoje rikiuotėje — ma-rš!“

1 skyrius eina nurodytąja kryptimi. 2 skyrius, kiek reikia atsilikęs, slenka paskui 1 skyrių. Vadovavimo grandis kaip 53 str.

55. Panašiais paliepimais (54, 55 str.) būrys rikiuojamas nuolaidų rikiuotėn.

56. Kiekvieno skyriaus rikiuotę, jei nenustato būrio vadas, savarankiškai pasirenka skyrininkas.

57. Šovinių vežimas, jei jam atskirai iš anksto nenurodyta slinkti su kulk. kuopos šovinių vežimais, įvairiose būrio manevrinėse rikiuotėse slenka paskui skyrius.

58. Jei būrio vadas nenurodo krypties skyriaus, tai kryptį laiko 1-sis skyrius.

59. Būrio vadas manevrinėje rikiuotėje su vadovavimo grandimi būna ten, iš kur jam patogiau vadovauti būriui.

Būrininkas, jeigu jam būrio vadas neduoda kurio atskiro uždavinio ir nenurodo kitos vietos, būna ten, iš kur jis geriausiai gali prižiūrėti būrio slinkimą.

60. Jei būrio vadas nenurodo atstumų tarp skyrių, tai paprastai jie nuo vienas antro nutolsta per 40—50 m.

Pozicijų užėmimas ir keitimas

61. Pagrindinę pozicijų numatymo taisyklę žr. 32 str.

62. Pozicijoms žvalgyti būrio vadas paima su savimi vadovavimo grandį, o jei aplinkybės leidžia, tai ir skyrininkus.

Traukiantis ir stabdant pozicijoms žvalgyti būrio vadas siunčia būrininką arba ką nors kitą su tais vadovavimo grandies žmonėmis, be kurių senose pozicijose galima išsiversti.

63. Būrio vado nurodymais pritrauktam būriui užimti poziciją paliepia būrio vadas, nurodydamas:

1. bendrąją šaudymo kryptį,
2. ugnies pozicijas,
3. pirmagalių vietas,
4. šovinių vežimo vietą,
5. savo vietą.

Paliepimas baigiamas žodžiu: „Vykdyti.“

64. Skyriai užima pozicijas ir išsidėsto jose 33—37 str. str. nurodyta tvarka.

65. Jei traukiantis tenka pačiam būriui rūpintis savisauga, tai atskirai atsitraukiantieji (ešelonais arba šiaip būdami toliau nuo vienas kito) skyriai apsisaugoja 39 ir 40 str. str. tvarka, o drauge atsitraukiančio būrio apsauga pasirūpina būrio vadas, panaudodamas tam tikslui penktuosius ir šeštuosius nr. nr.

Taikinių nurodymas

66. Būrio vadas taikinius nurodinėja pagal 15—17 str. str., tik jis nurodinėja juos arba visam būriui (jei šaudoma visu būriu) arba kiekvienam skyriui atskirai.

Ugnies valdymas

67. Ugnį būrio vadas gali paleisti, arba pats valdydamas visą būrį arba pavesdamas skyrininkams savarankiškai valdyti.

Leidžiama ir stabdoma ugnis pagal 21 str.

Antroji dalis

Taktiškasis automatinių pabūklų vartojimas.

I. AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ UGNIES UŽDAVINIAI

68. Automatinis pabūklas yra vienas iš universalinių ginklų, skiriamų įvairiems ugnies uždaviniams.

Pirminiai jo ugnies uždaviniai: priešlėktuvinis ir prieštankinis.

Antrinis uždavinys: gyvųjų taikinių šaudymas.

69. Iš dviejų pirminių ugnies uždavinių automatinis pabūklas savo konstrukcija daugiau yra pritaikytas lėktuvams šaudyti. Greitas kaitaliojimas: krypties 360° ribose, o pakilimo 90° ribose, kojinis nuleidžiamasis įtaisas, patobulinta ratsargio konstrukcija, šviečiamieji sviediniai, automatiška ugnis — visa tai duoda pagrindo laukti patenkinamų šaudymo vaisių 2000 m ribose.

Tačiau prieštankinio šaudymo vaisiai visada daug tikresni. Tuos vaisius laiduoja ypač

geras taiklumas ir gera šarvinio sviedinio pramušamoji jėga.

70. Priešlėktuviniai ir prieštankiniai uždaviniai skirstomi tarp įvairių pabūklų. Tačiau ir tie patys pabūklai gali turėti vieną uždavinį kaip pagrindinį, antrą kaip šalutinį. Paprastai rezervinio bataliono pabūklams priešlėktuvinis uždavinys bus pagrindinis, o prieštankinis — šalutinis. Priekinių batalionų kiek gilumon ešelonuotiems pabūklams atvirksčiai: prieštankinis uždavinys — pagrindinis, o priešlėktuvinis gali būti duodamas kaip šalutinis. Pagaliau, pačiam prieky esantiems pabūklams paprastai duodamas tik vienas prieštankinis uždavinys.

71. Gyviesiems taikiniams šaudyti automatinis pabūklas ne bet kuriose aplinkybėse gali tikti. Jo taiklumas labai geras, bet gyviems taikiniams vartojamų sprogstamųjų granatų skeveldros mažos ir kaunami veikia tik 4 m skersmens plote.

Todėl gyviesiems taikiniams šaudyti automatiniai pabūklai turi būti vartojami tik išimtiniais atvejais, kritingose aplinkybėse (pavyzdžiui, atmušant itin stiprią, pavojingą didelių priešo jėgų ataką), kai automatinių pabūklų pozicijų išdavimas jau neturi reikšmės, o šaudymo vaisiai gali pateisinti šovinių išlaidas. Tokiais atvejais sutirštėjusios priešo grandys ar skyriai gali būti tikslinga šaudyti sklaidant.

72. Kada, kur ir kiek kuriems uždaviniams skirti pabūklų, — pareina nuo aplinkybių ir vadų sumanumo.

73. Rezervo bataliono autonominių pabūklų būrys paprastai be atskiro nurodymo rūpinasi priešlėktuvine pulko apsauga.

II. NURODYMAI AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ VADOVAVIMO IR JO ORGANIZACIJOS REIKALU

A. Bendrieji nurodymai

74. Automatiniai pabūklai — gera ugnies priemonė, bet jie turi būti sumaniai ir tikslingai vartojami. Tikslingumą laiduoja tinkama vadovavimo organizacija.

Sėkmingas vadovavimas savo ruožtu stato dvi svarbiausias sąlygas: pirma, taktiški vienetai turi būti parankūs vadovauti; antra, viršininkų parengimas turi atitikti šių dienų reikalavimus.

75. Vadovavimo spragas turi užpildyti priklausomų viršininkų iniciatyva. Tačiau, kad toks iniciatyvos reiškinys nebūtų pakrikęs, turi būti tam tikri bendri dėsniai, kurie visų atskirų viršininkų iniciatyvą nukreiptų vieningu keliu į bendrą tikslą.

Tuos bendruosius dėsnius duoda tik vieninga, visų gerai mokama ir vienodai suprantama doktrina.

76. Svarbesnieji vadovavimo pagrindai: a. tinkamas pabūklų paskirstymas ir jų priklausomybės sutvarkymas; b. geras sekimas ir nuolatinis ryšys.

B. Pabūklų paskirstymas ir priklausomybė

77. Pabūklų paskirstymas ir priklausomybės nustatymas paprastai pareina nuo bataliono vado. Bet kadangi automatinių pabūklų uždaviniai dažnai reikalingi platesnio tų pabūklų bendradarbiavimo pulko ribose, tai tam tikrais atvejais nurodymų šiuo reikalu duoda ir pulko vadas.

78. Uždavinių ir priklausomybės atžvilgiu automatiniai pabūklai skirstomi trejopai.

Jie: 1. arba palieka bataliono vado valdžioje; 2. arba skiriami šaulių dalinių valdžion; 3. arba gauna savarankiškus uždavinius.

79. Dažniausiai automatiniai pabūklai lieka bataliono vado valdžioje.

Šaulių dalinių valdžion juos tikslinga skirti tik tais atvejais, kai tie šaulių daliniai vykdo daugiau ar mažiau savarankiškus uždavinius kiek toliau nuo bataliono vado, kurio nuolatinė įtaka tąsyk neįmanoma.

Savarankiški automatinių pabūklų uždaviniai paprastai būna priešlėktuvinė tiltų, siaurumų (defilė) ir panašių daiktų apsauga, kurioje būdami jie neišvengiamai turi nutolti nuo savo tiesioginių viršininkų.

C. Uždavinių davimo ir vykdymo tvarka

80. Norint gerai, taisyklingai naudoti automatinis pabūklus, jiems duodamieji uždaviniai turi būti aiškūs, tikslūs.

81. Normaliose aplinkybėse, pabūklams liekant nuolatinėje priklausomybėje, uždavinius jiems duoda bataliono vadas per kulkosvaidžių kuopos vadą.

82. Prieš spręsdamas, kuriuo būdu tam tikrose kautynėse panaudotinos bataliono ugnies priemonės (jų tarpe automat. pabūklai) bataliono vadas bendrais bruožais supažindina kulk. kuopos vadą su numatomu kautynių planu tiek, kad būtų jam aišku, kurie kurioms priemonėms gali būti duodami uždaviniai.

83. Žinodamas bataliono vado sumanymą, kulk. kuopos vadas, jei tik leidžia aplinkybės, kartu su automatinių pabūklų būrio vadu kuo skubiausiai vyksta žvalgyti vietą, kad, be sunk. kulkosvaidžių klausimų, galėtų spręsti, kuriuo būdu geriausiai ir tikslingiausiai būtų galima panaudoti automatinis pabūklus.

84. Atlikęs žvalgymą (o jei to padaryti negalėta, tai bent gerai apsvarstęs turimus duomenis ir automatinių pabūklų reikalu pasitaręs su jų būrio vadu), kulk. kuopos vadas bataliono vadui pasiūlo, kaip, jo manymu, be kitų būrių, tikslingiausiai būtų galima panaudoti aut. pab. būrį. Pasiūlymas turi būti aiškus, trumpas, konkretus.

85. Išklauses kulk. kuopos vado pasiūlymo, bataliono vadas turi tuojau spręsti ir įsakyti, galutinai nustatydamas ir s. kulk. ir automatinių pabūklų ugnies uždavinius.

Be abejo, kad kulk. kuopos vado, kaip specialisto, pasiūlymas paprastai bataliono vado priimamas. Tačiau gali atsitikti, kad bataliono vado sprendimas arba tik iš dalies arba ir visai skiriasi su tuo pasiūlymu. Tada kulk. kuopos vadas, o savo ruožtu ir aut. pabūklų būrio vadas, užmiršdami siūlymą, turi tuojau visai prisiimti sau bataliono vado idėją ir tiksliai vykdyti, kas įsakyta.

86. Vykdydamas bataliono vado įsakymą, kulk. kuopos vadas duoda tiek s. kulk. būriams, tiek ir aut. pabūklų būriui savo nurodymų (paprastai žodžiu). Tie nurodymai liečia: 1. visas smulkmenas s. kulk. ir aut. pabūklų paskirstymo ir uždavinių vykdymo reikalu; 2. šovinių tiekimą; 3. ryšį.

87. Jei automatinių pabūklų būrys skiriamas šaulių dalinio valdžion, tai būrio vadas turi tuojau prisistatyti to šaulių dalinio vadui ir gauti iš jo nurodymų. Jų tarpusavio santykiai lygiai tokie patys, kaip bataliono vado su s. kulk. kuopos vadu. Supažindintas su aplinkybėmis, sužinojęs šaulių dalinio vado sumanymą ir, aplinkybėms leidžiant, pažvalgęs vietą, automatinių pabūklų būrio vadas patiekia jam savo pasiūlymą ir paskui vykdo jo nurodymus.

88. Automatinių pabūklų būrio vadas, gavęs uždavinį, gerai išaiškina ir paskirsto jį savo skyriams. Jei viso būrio uždavinys vienalytis (pav., priešlėktuvinis), ir aplinkybės leidžia, — būrio vadas betarpiškai vadovauja visam būriui. Jei ne, tai jis paprastai būna prie to skyriaus, kuris vykdo svarbesnį uždavinį.

Jei vienas skyrius turi priešlėktuvinį, antras prieštankinį uždavinį, tai būrio vadas būna prie prieštankinio skyriaus. Jei abu skyriai turi prieštankinį uždavinį, bet vienas jų yra prieky, o kitas gilumoje, tai būrio vadas būna prie priekinio skyriaus.

89. Skyrininkas būrio vado nurodymais vadovauja skyriui, stengdamasis kuo geriausiai prisitaikyti prie vietos, užimti kuo geresnę poziciją, visada laiku parengti ir paleisti ugnį.

Įvairūs automatinių pabūklų uždaviniai dažnai verčia skyrininką būti savarankišku vykdytoju. Todėl jis turi būti tinkamai parengtas.

90. Ar šiaip ar taip būtų paskirstyti automatiniai pabūklai, ar vienokia ar kitokia būtų nustatyta jų priklausomybė, visada jų būrio vado, o savo ruožtu ir kulk. kuopos vado, priklauso ugnies uždavinių vykdymo technika (pabūklų parengtys, šovinių tiekimas ir panašūs dalykai).

D. Priešlėktuvinių pabūklų ugnies rengimas, leidimas ir vadovavimas

91. Svarbesniosios ugnies rengimo taisyklės:

1. Pabūklų parengtys turi atitikti ugnies uždavinius: tie pabūklai, kurie turi pagrindinį arba šalutinį uždavinį šaudyti lėktuvus, turi būti parengty šaudyti nuo trikojo; tie, kurie turi uždavinį šaudyti tankus ar šarvuočius, gali būti pasirengę šaudyti arba nuo ratų arba nuo trikojo, nelygu aplinkybės.

2. Būrio vadas turi būti arti prie savo pabūklų.

3. Tik pastebėjus lėktuvus, nors nežinia dar būtų, ar jie savi ar prieš, tuojau reikia taikyti pabūklus.

4. Vadas turi su gerai organinzuoto sekimo pagalba laiku nustatyti, kieno lėktuvai.

5. Tolininkas nustato tolimatį ant 2500 ir, kai tik lėktuvai pasiekia šią ribą, trumpai praneša vadui: „Jau“.

Šiuo atveju skaitoma, kad kol tai pranešama, kol paleidžiama ugnis ir kol nulekia sviediniai, — lėktuvai priartėja ligi 2000 m ribos.

92. Svarbesniosios ugnies paleidimo ir vadovavimo taisyklės:

1. Lėktuvai šaudomi ne toliau kaip už 2000 m.

2. Paprastai ugnį paleisti įsako būrio vadas, bet tik tada, kai galutinai įsitikinta, kad lėktuvai prieš.

3. Kai pabūklai toliau vienas nuo kito, arba kai kautynių metu neįmanoma, kad skyriai girdėtų komandas, — būrio vadas būna prie vieno iš pabūklų ir komanduoja tik jam, o antrasis pabūklas veikia, sekdamas pirmojo veiksmus.

4. Skyriui savarankiškai veikiant, ugniai vadovauja skyrininkas.

93. Ugnies vienetai ir jų išdėstymas santykiu su vienas kitu ir su saugomuoju daiktu.

1. Normalus ugnies vienetas — būrys. Jo skyriai išdėstomi per 50—200 m nuo vienas antro.

2. Ugnies ryšiui sudaryti ugnies vienetai nuo vienas kito paprastai būna per 2000 — 2500 m.

3. Ugnies vienetai nuo saugomojo daikto paprastai būna už 500 — 750 m.

4. Jei saugomasis daiktas užima didelį plotą, tai vienas ar kitas ugnies vienetas gali būti išsidėstęs saugomojo daikto ribose.

III. POZICIJOS

94. Automatinių pabūklų pozicija — vieta, iš kurios jie vykdo ugnies uždavinius. Plačia savo prasme pozicija yra visas tas plotas, kur yra sekykla, ugnies pozicija ir pirmagalių vieta.

95. Pagrindinis reikalavimas — pozicijos turi būti tinkamos kuo geriausiai vykdyti ugnies uždaviniams.

96. Automatinių pabūklų pozicijos būna priešlėktuvinės arba prieštankinės. Priešlėktuvinės pozicijos paprastai būna gilumoje, prieštankinės — prieky.

97. Priešlėktuvinės pozicijos turi būti pridengtos iš prieš pusės, tačiau į visas puses turi būti kuo didžiausias akiratis, kad lėktuvus būtų galima ir laiku susekti ir laiku šaudyti.

98. Prieštankinės pozicijos turi atitikti šias sąlygas:

1. geras sekimas ir geras šaudymo laukas; 2. iššaudyti į jas priešui turi būti kuo sunkiausia; 3. jų užnugaris turi būti toks, kad būtų galima slapta nuiminėti pabūklus, perkelti juos iš vienu pozicijų į kitas, gerai pa-

sirengti, laisvai tiekti šovinius ir t. t. 4. šaudyti iš jų turi būti galima be jokio pavojaus saviesiems.

99. Pozicijų žvalgymas. Kai tik automatinių pabūklų dalinio vadas gauna uždavinį ir susipažįsta su aplinkybėmis, jis turi tuojau žvalgyti vietą (jei prieš tai nežvalgė) ir parinkti pozicijas (žr. 32, 61 ir 62 str. str.).

Berenkant pozicijas reikia niekad neužmiršti taisyklės, kad ne ugnies uždaviniai taikomi prie parinktų pozicijų, bet, priešingai, pozicijos turi būti pritaikomos prie ugnies uždavinių. Tuo būdu, turint tam tikrus ugnies uždavinius, parenkant pozicijas, reikia žiūrėti, iš kurios vietos gali būti geriausiai tie uždaviniai įvykdyti, bet nieku būdu nerinkti pirmiau pozicijų, o paskui tik pradėti spręsti, ką iš jų galima šaudyti.

Parenkant pozicijas, pirmiausia reikia parinkti sekyklą, paskui ugnies pozicijas, pirmagalių vietas ir t. t. Be to, būtina reikia iširti ir tas vietas, tuos kelius, kuriais reikės slinkti į pozicijas.

100. Žvalgyti reikia kuo slapčiausiai, kad nieku būdu nebūtų iš anksto išduodama priešui numatytoji pozicija. Be to, reikia žiūrėti, kad pozicijų vieta būtų kuo sunkiausiai priešo susekama, kad joje būtų lengva užsimaskuoti nuo oro sekimo, bet kad nebūtų ir kurių nors atskirų žymesnių vietos daiktų, kaip atskiri medžiai, krūmai, mažos, bet ryškiai išsiskiriančios aukštumėlės ir t. t.

101. Pozicijų užėmimas ir keitimas. Pozicijos turi būti užimamos ir keičiamos kuo slapčiausiai, išnaudojant visas priemones: uždangas, tamsą, rūką, perbėgimus, šliaužimą ir t. t.

Pozicijų užėmimo ir keitimo tvarka: a. skyriaus — žr. 31—41 str. str.; b. būrio — žr. 61—65 str. str.

Skyriaus išsidėstymas pozicijoje — žr. 13 ir 14 str. str.

102. Jei pozicijas tenka užimti, neparengus jų iš anksto, tai, užėmus jas, tuojau maskuojamasi ir, kiek leidžia aplinkybės, įsirengiama.

103. Keistinės pozicijos. Jei tik pakanka laiko, įvairiausiose aplinkybėse būtinai reikia turėti pasirinkus ir įsirengus keistines pozicijas, nes kiekviena pozicija ar anksčiau ar vėliau gali būti priešo susekama ir šaudoma artilerijos arba kulkosvaidžių ugnimi. Kiekvienas automatinių pabūklų dalinys tokiose aplinkybėse turi sugebėti kuo skubiau persikelti į kitas keistines pozicijas. Pagaliau, jei jos ir nebūtų aptiktos, bet jei jose numatoma pabūti ilgiau, reikia jas keisti ir tuo būdu klaidinti priešą.

Kad priešo ugnis, bešaudant jam mūsų paliekamas pozicijas, nepasiektų ir tų pozicijų, į kurias persikeliama, tarp keistinių pozicijų turi būti ne mažiau kaip 100 m.

104. Klaidinamosios pozicijos. Priešui klaidinti gera įrengti klaidinamųjų pozicijų. Bet jos turi būti gerai įrengtos, kad priešas iš karto negalėtų pažinti, kad jos yra

klaidinamosios. Apskritai, šiuo atžvilgiu reikia laikytis tokios taisyklės: jei negalima sumaniai ir gudriai įrengti klaidinamųjų pozicijų, tai verčiau jų visai nerengti, nes aiškiai pastebimas apgaulingumas tik parodys priešui, kad šioje vietoje tikrų pozicijų nėra, ir tuo būdu palengvins jam orientuotis.

IV. RYŠIAI

105. Gero vadovavimo sąlyga — geri, patikimi vidujiniai ir išoriniai ryšiai. Automatiniam pabūklams jie turi laiduoti nuolatinį susivokimą aplinkybėse, laiku įstojamą į kautynes, vadovavimą jose ir bendradarbiavimą tarpusavy ir su šaulių daliniais.

106. Vidujiniai ryšiai — tarpusavio ryšiai automatinų pabūklų dalinio ribose. Jie skirtomi į vadovavimo ir komandavimo ryšius.

Vadovavimo ryšiai turi laiduoti žinių gavimą ir nurodymų davimą. Komandavimo ryšiai turi laiduoti komandas (iš sekyklos į ugnies poziciją) ir jų kartojimą.

107. Išoriniai ryšiai: pirmyn, atgal, į šonus.

Ryšiai pirmyn — su šaulių daliniais. Dvasiniu požiūriu automatinų pabūklų ir šaulių dalinių ryšius laiduoja jų tarpusavio uždavinio bendrumo supratimas ir vienybės jausmas, kurie gali būti įskiepyti, tik nuolat drauge mokant ir tinkamai auklėjant. Daiktiniu požiūriu, be tam tikrų ryšių priemonių, ryšius

laiduoja tinkamas automatinų pabūklų suskirstymas ir tinkama jų priklausomybė.

Ryšiai atgal — su kulkosvaidžių kuopos vadu.

Ryšiai į šonus — su kaimyniniais automatinų pabūklų daliniais. Jų siekti reikia visur ir visada.

108. Ryšių priemonės: 1) gyviesiems ryšiams: bėgėjai, raitieji pasiuntiniai, dviratininkai, šunes;

2) techniškiesiems ryšiams: telefonas, skydeliai, garsiakalbiai, raketos, sirenos;

Vidujiniams vadovavimo ryšiams tinka: telefonas, bėgėjai, raitieji pasiuntiniai, šunes, skydeliai, raketos.

Vidujiniams komandavimo ryšiams tinka: garsiakalbis, telefonas, skydeliai.

Išoriniams ryšiams tinka: telefonas, bėgėjai, raitieji pasiuntiniai, dviratininkai, šunes.

V. SEKIMAS IR ĮSPĖJIMAS

109. Geriems šaudymo vaisiams laiduoti reikia nuolat sekti vietą, priešą, sviedinių kliudymus ir savo kariuomenę. Sekimas — vienas iš svarbiausių automatinų pabūklų dalinių vadų, kaip ugnies vadovų, uždavinys.

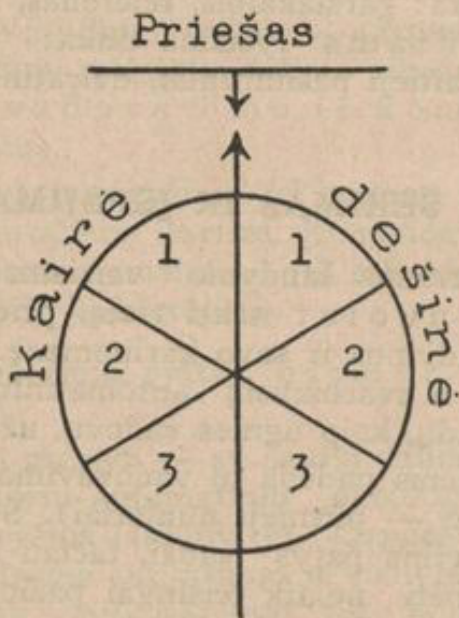
Sekti jiems padeda jų vadovavimo grandys (skyriuose — pirmieji numeriai). Sekimo išdavus įvertina patys vadai, tačiau ir sekėjai turi sugebėti ne tik teisingai pažinti vietą, priešą ir mūsų pozicijas, bet ir visa tai vertinti šaudymo technikos požiūriu.

110. Sekti galima paprastomis akimis, žiūronu, dvišaku žiūronu, taikomuoju žiūronu arba tolimačiu.

111. Sekimas turi būti gerai organizuojamas, sumaniai paskirstomas tarp atskirų sekėjų. Kiekvienas sekėjas turi gauti aiškiai apibrėžtą sekimo lauką (sektorių), kurį tik ir turi sekti, nesiblaškydamas ir neklaidžiodamas akimis po visą kautynių lauką.

Oro sekėjams priešlėktuvinėje apsaugoje, kaip ir žemės sekėjams, sekimo laukai apibrėžiami vietos daiktais.

Oro sekimo laukai paprastai skirstomi taip: 1) žiūrint kryptimi į priešą, imamos dvi pusės: dešinė ir kairė; 2) dešinė ir kairė pusės savo ruožtu skirstomos į 2 — 3 laukus (sek-

15 brėž.

torius), numeruojant juos (1, 2, 3) nuo krypties į priešą — atgal.

Pavyzdys (6 sekimo laukai) — žr. 15 brėž.

112. Sekyklos. Tikslingai tvarkant sekimą, pirmiausia reikia turėti geras sekyklas, iš kurių būtų matyti vieta, kurią užima priešas, ir mūsų jėgos.

Kiekviena sekykla turi: a. turėti gerą akiratį; b. sutalpinti sekėjus ir priemones; c. būti pridengta nuo priešo sekimo ir ugnies; d. turėti priešui nematomas prieigas.

Atstumas tarp sekyklos ir ugnies pozicijų turi būti nedidelis, kad būtų įmanomi patikimi ryšiai.

113. Įspėjimas. Kadangi automatinių pabūklų pirminiai taikiniai (lėktuvai, tankai ir šarvuoti automobiliai) greiti, staigūs taikiniai ir drauge labai pavojingi priešai, nuo kurių reikia itin gerai, organizuotai apsisaugoti, tai, jiems tik pasirodžius, turi būti kuo skubiausiai įspėjama.

Įspėja arba patys sekėjai arba prie jų priskirti ryšininkai. Įspėjimo priemonės: telefonas, sirenos, raketos, O. T. A., skydeliai.

Įspėjimas turi būti trumpas. Pavyzdžiui, pasirodžius lėktuvams iš dešinės antrajame sektoriuje ir įspėjant skydeliais, signalizuojama: lėktuvai (sutartinis ženklas) — dešinė — 2 (pagal kulkosv. ryšių kodą).

Įspėjimo ženklai (sirena, raketa ir t. t.) tuoj įvairių sekimo ir ryšio stočių pakartojimai, kad žinia paplistų po visą saugojamos dalies (ar dalinio) užimtą plotą.

VI. ŠOVINIŲ TIEKIMAS

114. Šovinių tiekimas kautynėse vienas iš svarbiausiųjų rūpesčių. Geriau turėti mažiau pabūklų, bet gerai aprūpintų šoviniams, negu daug, bet su mažais šovinių ištekliams.

115. Leisti šovinių reikia tik tiek, kiek jų reikalinga uždaviniui įvykdyti. Antra vertus, uždavinio vykdymo sėkmingumas nieku būdu nesumažintinas neišmintingu taupumu.

116. Šovinių paskirstymas visai pareina nuo tų uždavinių, kuriuos gauna įvairūs automatinų pabūklų daliniai. Dažnai gali pavykti visus automatinus pabūklus aprūpinti nustatyta šovinių norma. Tačiau gali būti ir kitaip. Tada pirmiausia reikia aprūpinti tuos dalinius, kurie turi vykdyti svarbesnius uždavinius, nors tektų mažinti normas kitiems daliniams.

117. Tiekiant šovinius automatinėms pabūklams, apskaičiavimo pagrindu imamas ugnies vienetas: 300 šovinių vienam pabūklui.

118. Taisyklingai tvarkant šovinių tiekimą, jis turi eiti nenutraukiamai per visas kautynes tuo būdu, kad ligi kitos kautynių dienos ryto kiekvienas pabūklas vėl turėtų savo normą.

119. Kad kiekvienas aukštesnysis ešelonas galėtų tinkamai tiekti šovinius, kiekvienas žemesnysis ešelonas turi laiku pranešinėti apie turimus išteklius.

120. Ypač sunkus šovinių tiekimas į ugnies ešeloną (prieštankiniams pabūklams). Kad ir čia šovinių tiekimas eitų iš tikrųjų nenutrau-

kiamai, reikia laikytis taisyklės, kad: nė vienas kovotojų neturi eiti iš gilumos į ugnies ešeloną, nenunešdamas šovinių, ir, atvirkščiai, nė vienas kovotojas neturi eiti atgal be tuščių šovinių dėžių.

121. Keičiant pozicijas, turi būti kuo atidžiausiai žiūrima, kad senosiose pozicijose neliktų šovinių, tuščių dėžių ar apkabų. Tuščios dėžės turi būti siunčiamos užnugarin (pas pirmagalius). Nešti jas į priekį būtų klaidinga.

122. Šovinių normos ir šovinių išteklių ešelonavimas. Divizijos ribose kiekvienam automatiniam pabūklui paprastai laikomi 4 ugnies vienetai (1200 šov.). Iš jų 2 ugnies vienetai (600 šov.) pačiame būry, būtent, 300 šov. pabūklo pirmagaly ir 300 šov. būrio vežime; 1 ugnies vienetas (300 šov.) — pulko šaudmenyne ir 1 ugnies vienetas (300 šov.) — divizijos šaudmenyne.

123. Toks šovinių išteklių ešelonavimas yra pritaikomas daugiau tik jiems vežioti žygyje. Kautynėse kartais reikalingas smulkesnis ir įvairesnis ešelonavimas. Pirmiausia, nelygu aplinkybės ir automatinų pabūklų uždaviniai, tam tikras šovinių kiekis turi būti prie pačių pabūklų ugnies pozicijose. Be to, tarp normalių ešelonų dažnai dar tenka įrengti įvairius tarpinius šaudmenynus.

124. Pirmagaliai paprastai būna už 300 — 500 m nuo ugnies pozicijų. Būrio šovinių vežimas drauge su kulkosvaidžių kuopos šo-

vinių vežimais už 1000 — 1500 m. nuo pirmagalių.

VII. AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ TAIKINIAI IR TRUMPI JŲ APIBŪDINIMAI

125. Įvairiose kautynėse ir atskirose jų fazėse automatiniais pabūklams dažniausiai gali tekti veikti prieš lėktuvus, tankus ar šarvuotus automobilius.

Organizuojant su jais kovą, reikia visada atsiminti, kad, be automatinių pabūklų, su jais kovoja dar kitos priemonės: artilerija, kulksvaidžiai, mūsų lėktuvai, tankai ir šarvuoti automobiliai.

Lėktuvai, tankai ir šarvuoti automobiliai, kaip automatinių pabūklų priešai ir taikiniai, labai skirtingi. Plačiau apie juos dėstoma. P. R. St. II daly ir specialiuose statutuose. Čia duodami tik kai kurie jų bruožai.

126. Lėktuvai yra: a. žvalgomieji ir b. puolamieji (bombonešiai ir naikintuvai). Jų pasirodant reikia laukti bet kuriuo metu (dieną, naktį), bet kurioje vietoje ir iš bet kurios krypties.

Šių dienų lėktuvų vidutinis taktinis greitis (vykdant jam savo uždavinį) — apie 220 — 260 km) val. arba apie 70 m/sek, o apskritai imant, neprašoka 300 km/val.

Jautresnės, lengviau ir pavojingiau žalojamos lėktuvo dalys, žiūrint iš šono (nuo propelerio atgal), sudaro apie 3,25 m², o žiūrint iš priekio — apie 0,9 m² plotą. Tačiau auto-

matinių pabūklų lėktuviniai sviediniai arba net paprastos sprogstamosios granatos (SG) gali pavojingai sužaloti ir bet kurias kitas lėktuvo dalis (sparnus, vairo dalis ir t. t.).

Lėktuvų šaudymas labai sunkus. Pataikymo galimumas ne didelis. Tačiau tikslas bus pasiektas, nors prieš lėktuvai ir nebus numušti, bet priversti aukščiau kilti ar nutraukti savo uždavinį.

Veikiamosios (aktyvios) priešlėktuvinės apsaugos organizacija paprastai priklauso aukštesnių viršininkų, pradedant nuo bataliono vado.

127. Tankai — puolamieji ginklai. Jų tikslas — išvengti ilgo artilerijos parengimo ir patį puolimą padaryti itin staigiu ir nesulaukomu.

Pagrindinis tankų uždavinys padėti pėstininkams nugalėti paskutinius 300 m. Tikrieji tankų taikiniai — ne pėstininkų pozicijos, bet ugniavietės, rezervai, sekyklos, vadovietės.

Taktinis tankų greitis daug mažesnis už didžiausią technikinį greitį ir neprašoka 15 km/val.

Tankai nėra neįgijami. Jei apie jų artėjimą laiku sužinoma, jei įrengtos kliūtys, jei pėstininkai išmokyti, kaip turi elgtis ir kaip tikslingiau pavartoti savo ginklus, — tankai gali būti nugalėti.

Automatiniai pabūklai — rimti tankų priešai artimuose atstumuose. Jų šarviniai sviediniai pramuša 2 cm storumo šarvą iš 500 m atstumo 30° susidūrimo kampu.

Paprastai automatiniai pabūklai pradeda šaudyti puolančius tankus už 500 m. Iš didesnio atstumo, bet nieku būdu ne toliau kaip iš 700 m, galima šaudyti tik tokius lengvesnius tankus, kurių šarvas ne storesnis kaip 10—12 mm ir tik tada, kai leidžia šovinių ištekliai.

Apskritai imant, tarpusavio rungtyne automatiniai pabūklai turi daug pirmybių prieš tankus. Vienas pabūklas gali išvesti iš rikiuotės 3—4 tankus. Tačiau sąlyga, kad pabūklai būtų gerai paslėpti ir užmaskuoti, o tarnyba, kiek leidžia aplinkybės, apsaugota nuo kulku ir šrapnelių.

128. Šarvuoti automobiliai būna lengvi ir sunkūs. Šių dienų 6 ratų šarvuoti automobiliai ginkluojami paprastai 1 mažojo kalibro pabūklų (dažniausiai automatinio) ir kulkosvaidžiais. Šaudymo laukas — 360°. Šarvas saugus prieš SmK. Greitis — apie 40 km/val, bet prireikus trumpam laikui lygiu, kietu keliu jis gali būti padidinamas net ligi 70 km/val. Toks šarvuotų automobilių greitumas labai naudingas ir jų pačių saugumui.

Važinėti šarvuoti automobiliai gali: vieni tik keliais, kiti (pusiau vikšriniai) ir be kelių.

Vartojami šarvuoti automobiliai žvalgybai, apsaugai, staigiems ugnies smūgiams ir ryšiui.

Ilgai savarankiškai kautis vieni šarvuoti automobiliai negali. Todėl dažniausiai jie bendradarbiauja su auto priemonėmis vežamais pėstininkais, dviratininkais arba raitininkais.

129. Lyginamasis žemės ir oro taikinių — priešų apibūdinimas ir pagrindinė automatinio pabūklų vartojimo taisyklė kautynėse. Iš dviejų taikinių — priešų: žemės (tankų, šarv. automobilių) ir oro (lėktuvų) pavojingesnis pirmasis, nes tankai ir šarvuoti automobiliai, ypač lydimi pėstininkų (raitininkų), gali ne tik veikti mus ugnimi, bet ir užimti mūsų plotą. Todėl, jei prieš automatinis pabūklus šaudomame atstume vienu metu pasirodytų ir tankai (šarv. automobiliai) ir lėktuvai, tai, nepaisant, kuris tų pabūklų pagrindinis ir kuris šalutinis uždavinys, pirmiausia šaudomi žemės priešai.

VIII. SVARBESNIEJI TAKTINIAI AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ DUOMENS

130. a. Sveria pabūklas:

1. parengty šaudyti nuo ratų — apie 310 kg (liemuo 65,4 kg ir stovas su ratais apie 244 kg);

2. parengty šaudyti nuo trikojo — apie 278 kg (ratai apie 32 kg);

3. parengty nešti dalimis: 10 stambesnių dalių po 20 — 50 kg ir 5 smulkios dalys, kurios visos sveria apie 30 kg.

b. Žygy pabūklas vežiojamas dviem artilerijos tipo arkliais ant platformos, kuri prikabinama prie pirmagalio.

c. Sveria: prikrautas pirmagalio (su vežėju) apie 500 kg; platforma — apie 140 kg.

d. Trunka laiko:

1. parengimas šaudyti nuo ratų, nuimant pabūklą nuo platformos, apie 40 sek;
 2. parengimas šaudyti nuo trikojo, nuimant pabūklą nuo platformos, apie 45 sek;
 3. parengimas vežti, uždedant pabūklą ant platformos, apie 50 sek.
- e. Šoviny sveria (vidutiniškai) apie 230 gr.
- f. Šaudymo greitis (keičiant apkabas) apie 200 šūvių/min.
- g. Šaudymo tolis (taikiklinis) — 3700 m.
- h. Trajektorija lėkštesnė už sS kulkos trajektoriją.

IX. AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ VARTOJIMAS ŽYGY, POSTOVY IR ĮVAIRIOSE KAUTYNĖSE

A. Automatiniai pabūklai žygio apsaugoje

131. Žygyje gresia lėktuvai, šarvuoti automobiliai ir tankai. Toliau nuo priešo daugiau gresia lėktuvai, bet, kuo arčiau prie priešo, tuo didesnis šarvuotų automobilių ir tankų pavojus. Jų staigaus puolimo galima laukti ne tik iš priekio bet ir sparnuose ir net iš užpakalio.

132. Tiek kitos apsaugos priemonės, tiek automatiniai pabūklai turi būti sumaniai pagal aplinkybes paskirstomi vieniems ir kitiems uždaviniams. Žygy jų paskirstymo reikalu dažnai duoda nurodymų ir pulko vadas (77 str.).

133. Kadangi žygy būna pakankamai nuo kitų uždavinių laisvų s. kulkosvaidžių, kurie priešlėktuvinei apsaugai iš žygio voros gali

greičiau ir lengviau pasirengti už automatinus pabūklus ir, apskirtai, šiam tikslui visai gerai tinka, tai automatinių pabūklų daugiau galima skirti prieštankinei apsaugai.

134. Jei nusprendžiama daugiau automatinių pabūklų paskirti prieštankinei apsaugai, tai pirmiausia jų duodama priešakinei užtvarai. Šoninei užtvarai duodama tais atvejais, kai iš jos saugojamos krypties yra pagrindo laukti pasirodant šarvuotų automobilių ar tankų.

Pagrindiniam patruliui paprastai automatinių pabūklų neduodama, nes, būdami prie jo, jie gali pakliūti kad ir į nestiprią, bet staigią, netikėtą priešo ugnį, netekti tarnybos ir negalėti ar bent nesuspėti pasirengti šaudyti.

Toliau, automatinių pabūklų turi turėti priešakinė rinktinė, avangardo branduolys ir pagrindinės jėgos, žiūrint, kam kiek ištenka. Taisyklė: daugiau automatinių pabūklų į priekį.

135. Prieštankinei apsaugai paskirtieji automatiniai pabūklai drauge gali gauti ir priešlėktuvinį uždavinį, bet tik ne užtvarose: jų automatiniai pabūklai turi turėti tik vieną prieštankinį uždavinį.

136. Automatinių pabūklų priklausomybė ir vieta voroje. Automatiniai pabūklai skiriami valdžion ir žygiuoja prieky (galvoje) tų žygio visumos sudėtinių dalių (užtvarų, priešak. rinktinės, avangardo, branduolio, pagrindinių jėgų voros), kurias jie betarpiškai saugoja.

137. Pavojingų žygio kelio vietų (tiltų, siaurumų) priešlėktuvinei apsaugai paskirtieji automatiniai pabūklai išsiunčiami į tas vietas iš anksto, tuojau po užtvarų.

Šių pabūklų uždaviniai paprastai būna savarankiški. Atlikę juos, pabūklai turi prisivyti vorą ir toliau žygiuoti jos sudėtyje paskirtoje vietoje, o kartais jie ir vėl skubiai vyksta į priekį naujiems tokiems uždaviniams vykdyti.

Tokiais atvejais reikalingiausioji tarnyba (skyrininkas ir 3—4 numeriai kiekvienam pabūklui) turi būti vežami atskirai paskirtomis priemonėmis (gurguolėmis ar sunkvežimiais). Likusioji tarnyba su būrio šovinių vežimu žyjuoja jiems nurodytoje voros vietoje.

138. Sekimo, įspėjimo ir ryšio tarnyba. Ji organizuojama ne atskirai automatiniam pabūklams, bet bendrai visai saugai bataliono vado ar aukštesnio viršininko nurodymais.

Bendra taisyklė: visi saugos elementai (patruliai, žvalgai, sekėjai), pastebėję lėktuvus ar tankus, turi tuojau įspėti sutartiniu ženklu (pagal 111 str. galą ir 113 str.), ir, tas ženklas gerai organizuotos ryšio tarnybos turi būti paduodamas per visą žygio vorą.

B. Automatiniai pabūklai postovio apsaugoje

139. Postovio metu pavojingiausi prieš lėktuvai. Tačiau esant 1—3 d. žygy nuo prieš, nelygu aplinkybės, reikia laukti ir prieš šarvuotų automobilių ar lengvųjų tankų.

140. Priešlėktuvinei postovio apsaugai vartojami taip pat ne vieni automatiniai pabūklai, bet ir kitos priemonės. Todėl ir automatinių pabūklų priešlėktuvinės postovio apsaugos planas sudaro tik dalį bendrojo priešlėktuvinės postovio apsaugos plano.

Įvairios priemonės vartojamos pagal atskiras taisykles. Automatiniam pabūklams taikomi šio statuto 91 — 93 str.

141. Priešlėktuvinės postovio apsaugos automatiniai pabūklai visuomet turi šalutinį prieštankinės apsaugos uždavinį.

142. Atskirai prieštankinei apsaugai automatiniai pabūklai skiriami postovio saugos viršininko valdžion. Paprastai jie duodami užtvaroms arba net svarbesnioms lauko sargyboms ir gauna tik vieną prieštankinį uždavinį. Tik didesnėje saugoje stambesnių jos dalinių rezervų savisaugai automatiniam pabūklams duodamas ir šalutinis priešlėktuvinis uždavinys.

143. Automatinių pabūklų tarnyba postovio apsaugoje paskirstoma 2—3 pamainomis, kurios budi iš eilės lauko sargybų tvarka.

144. Sekimas, įspėjimas ir ryšys, apskritai imant, tokie patys, kaip ir žygio apsaugoje (138 str.).

Pavojus skelbiamas, net vienam lėktuvui pasirodžius.

C. Automatiniai pabūklai susitinkamosiose kautynėse

145. Susitinkamosiose kautynėse, kur pirmas abiejų pusių uždavinys — paveržti iš priešų iniciatyvą, tankų ir šarvuotų automobilių reikšmė labai didelė. Ypač jie pavojingi atviresniuose sparnuose.

146. Lėktuvai susitinkamosiose kautynėse daugiau pavojingi gilumoje: pozicijas užimančioms baterijoms, rezervams, dar neišsiskleidusioms voroms.

147. Automatinių pabūklų paskirstymas ir priklausomybė.
a. Susitinkamųjų kautynių užuomazgoje automatinių pabūklų paskirstymas ir priklausomybė palieka tokie, kokie buvo žygiuojant arba artėjant, nes smulkių saugos dalinių veiksniuose paprastai dar gali būti visai nenumonomi priešų sumanymai.

b. Avangardui įsitraukiant į kautynes, jo turimieji automatiniai pabūklai skiriami ten, kur aiškėja priešų tankų ar šarvuotų automobilių pavojus, jei reikia, tinkamai pertvarkant paskirstymą ir priklausomybę.

c. Prireikus skleisti pagrindinėms jėgoms, tam tikras jų automatinių pabūklų skaičius, pagrindinių jėgų viršininko nurodymais, iš anksto siunčiama kiek į priekį, kad, pasirengę šaudyti nuo trikojų, apsaugotų ir nuo lėktuvų (pagrindinis uždavinys) ir nuo tankų (šalutinis uždavinys).

d. Pagrindinėms jėgoms išsikleidus ir pradėjus pulti, automatiniai pabūklai susitinka-

mosiose kautynėse vartojami panašiai, kaip puolamosiose kautynėse.

D. Automatiniai pabūklai puolamosiose kautynėse

Artėjimas

148. Artėjant paprastai daugiau automatinių pabūklų skiriama prieštankinei apsaugai, nes priešlėktuvinei apsaugai šiuo kautynių ruožtu gali būti sėkmingai vartojami ir kulkosvaidžiai.

149. Prieštankinę artėjimo apsaugą vykdo priekinių batalionų automatiniai pabūklai. Dalis jų artėja su sauga, kiti — su visais kitais batalionų daliniais. Visi jie paprastai gabenami arklių jėga, bet viskas turi būti numatyta kuo skubiausiai pasirengti šaudyti nuo ratų.

Priklausomybė — nuolatinė (batalionų vadų valdžioje).

150. Priešlėktuvinę artėjimo apsaugą vykdo užpakalinių batalionų automatiniai pabūklai, kilodamiesi ešelonais.

Paprastai, dar tik rengiantis pereiti artėjimo rikiuotėn, dalis šių pabūklų saugoja persirikiavimo rajoną, užimdami pozicijas kiek galint daugiau prieky ir pasirengę šaudyti nuo trikojų. Kita dalis šių pabūklų artėja su priekiniais batalionais ir pagal iš anksto numatytą planą pasirengia saugoti kitoje riboje. Pirmieji tada skubiai vyksta dar toliau į kitą ribą, ir taip šuoliuojama per visą artėjimą. Tik tada,

kai gresia jau priešo pėstininkų ugnis, jie turi palaipsniui atsilikti, kad be reikalo nebūtų sužeidžiami jų tarnyba.

Šie pabūklai paprastai veikia savarankiškai pagal bendruosius pulko vado nurodymus.

P u o l i m a s

151. Puolant automatiniais pabūklams iš pradžių taip pat pirmiausia tenka priešlėktuvinė, antroje — prieštankinė apsauga, bet palaipsniui jų reikšmė kitėja, o atakuojant ir pralaužiant pagrindinę ribą, labiau reikia rūpintis prieštankine apsauga.

152. Priešo tankai daugiau gresia mūsų sparnams, lėktuvai — rezervams ir baterijoms, ypač pagrindinio smūgio kryptimi.

153. Prieštankinę apsaugą, kaip ir artėjant, vykdo priekinių batalionų automatiniai pabūklai, bet jų judesiai ir gabenimo būdai dėl priešo pėstininkų ugnies neišvengiamai pakitėja. Be abejo, ir čia automatiniai pabūklai turi būti drauge su savo batalionais, ne kiek neatsilikdami nuo jų ir kaip galint dažniau ir tikslingiau išnaudodami arklių jėgą, bet, kuo arčiau nuo priešo, tuo blogiau bus automatiniais pabūklams prisitaikyti prie vietos. Todėl palaipsniui jiems tenka atsidurti kiek atokiau nuo ugnies ešelonu, bet ne toliau batalionų rezervų, o taip pat palaipsniui pasislinkti į sparnus ar į vieną jų, kuris pavojingesnis.

Apskritai, automatiniai pabūklai neturi pakliūti į užtveriamąją ugnį.

Gabenami jie: kur tik galima — arkliais, kur ne — žmonių jėga, vartojant plėškutes.

154. Prieštankiniai sekėjai turi eiti su ugnies ešelonu.

155. Tais ypatingais atvejais, kai būdami prieštankinėje apsaugoje, automatiniai pabūklai atsidurią prieš patogius ir pavojingus tankinius (pav., prieš neuždengtą priešo kulkosvaidį), kuriems numušti nepakanka arba ir visai nėra kitų priemonių, automatiniai pabūklai turi pavartoti savo taiklią ugnį, bet tuoj po to slėptis už uždangos.

156. Priešlėktuvinė apsauga — rezervo batalionų automatinų pabūklų uždavinys. Paprastai jie turi būti išsiųsti kiek į priekį, bet tik tiek, kad nenustotų ryšio su savo batalionu.

S k v e r b i m a s i s į p r i e š o g i l u m ą

157. Skverbiantis į priešo gilumą, automatiniais pabūklams tenka rūpintis pirmiausia prieštankine, paskui — priešlėktuvine apsauga.

Veikia automatiniai pabūklai panašiai, kaip atakuojant ir pralaužiant pagrindinę ribą (152 — 156), tik dar labiau vis kreipiama dėmesio į sparnus.

P e r s e k i o j i m a s

158. Persekiojant, panašiai kaip skverbiantis į priešo gilumą, automatiniais pabūklams skiriama pirmiausia prieštankinė, o paskui — priešlėktuvinė apsauga. Tačiau persekiojant prieštankinei apsaugai skirtieji pabūklai gali drąsiau ir greičiau eiti į priekį,

kaip reikiant išnaudodami arklių jėgą ir visur suspėdami su priekiniais daliniais, kurių valdžion paprastai geriausia ir skirti juos.

159. Persekiojant pasprukusį priešą, automatinių pabūklų uždaviniai, nelygu aplinkybės, būna panašūs, arba kaip artėjant (148 — 150 str.), arba net kaip žygy (131 — 138 str.).

E. Automatiniai pabūklai ginamosiose kautynėse

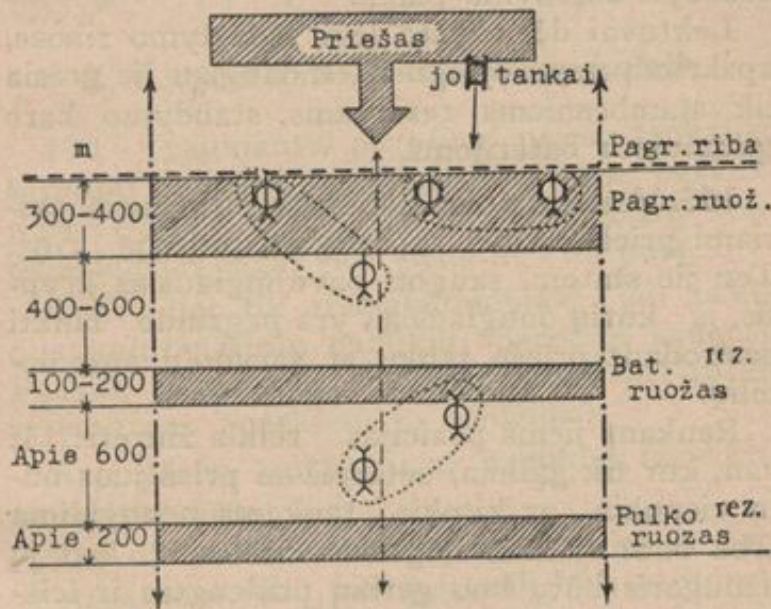
160. Ginamosiose kautynėse paprastai didesnis tankų pavojus negu lėktuvų. Tačiau, nelygu aplinkybės, nelygu priešų turimų tankų ir lėktuvų skaičius, nelygu mūsų gynimosi pozicijos ypatumai, jos įtvirtinimas ir, apskritai, visos kitos sąlygos, — kartais gali būti pavojingesni lėktuvai negu tankai.

161. Apskritai, automatinių pabūklų uždaviniai ginamosiose kautynėse daug platesni negu bet kuriose kitose. Čia jie gali būti vartojami ir prieš tankus, ir net prieš gyvuosius taikinius.

Šie įvairūs uždaviniai jiems skirstomi, laikantis šio statuto 70—73 str. Rezervinio bataliono automatiniai pabūklai, veikdami pagal šiuos straipsnius norėdami geriau vykdyti bendruosius savo uždavinius, turi būti kiek reikiant išstumti į priekį, arčiau prie batalionų rezervų ruožo, bet sąlyga, kad tai nekliudytų rezervo batalionui pavartoti juos savo uždaviniams (pav., kontratakoms) ir kad

šioms paskutiniems uždaviniams būtų sudaryta tam tikra neliečiama šovinių atsarga.

162. Vidutinėse aplinkybėse, kai gresia tiek tankų, tiek lėktuvų pavojus, ir kai tankų daugiau yra pagrindo laukti, pavyzdžiui, dešiniojo bataliono bare, automatinių pabūklų išdėstymas (grynai schemiškai imant) pulko bare bus maždaug toks, kaip 16 brėž.

16 brėž.

163. Pozicijos saugai automatiniai pabūklai duodami tik tais atvejais, kai ta sauga kiek didesnė ir kai jos uždavinys — stabdyti priešą.

164. Ginamosiose kautynėse pagrindinės pozicijos automatiniai pabūklai paprastai pa-

silieka bataliono vado valdžioje. Pozicijos saugos pabūklai — saugos viršininko valdžioje.

F. Automatiniai pabūklai stabdomosiose kautynėse

165. Stabdomosiose kautynėse pavojingesni prieš tankai ir šarvuoti automobiliai, nes su jais priešas gali lengviau ir greičiau vieną po kitos nugalėti pasipriešinimo ribas ir net visai suardyti stabdymo planą.

Lėktuvai dėl skysto jėgų išdėstymo ribose, apskritai, nepavojingi. Kiek daugiau jie gresia tik stambesniems rezervams stabdymo baro gilumoje ir baterijoms.

166. Automatiniai pabūklai pirmiausia skiriami prieš tankinei apsaugai į pirmąją ribą. Ten jie statomi saugoti pavojingiausias kryptis, iš kurių daugiausia yra pagrindo laukti pasirodant prieš tankų ar šarvuotų automobilių.

Renkant jiems pozicijas, reikia žiūrėti: 1, kad, kur tik galima, betarpiškai prieš juos būtų vienokia ar kitokia tankams nenugalima arba bent sunkiai nugalima kliūtis; 2. kad jų užnugaris būtų kuo geriau pridengtas ir leistų slapta nepastebimai pasitraukti.

Apskritai, stabdomosiose kautynėse nereikia vengti net topografinių keterų, kad tik priešais būtų geresnis šaudymo laukas.

167. Visi prieš tankinei apsaugai paskirtieji pabūklai turi būti parengty šaudyti nuo ratų. Pirmagalčiai (platformos) turi būti kiek galint arčiau prie ugnies pozicijų.

168. Prireikus trauktis, automatiniai pabūklai pasitraukia ešelonais paeiliui planingai stabdyti kitose ribose. Jų pasitraukimą turi pridengti lengvieji arba sunkieji kulkosvaidžiai.

169. Prieštankinei ribų apsaugai paskirtieji automatiniai pabūklai paprastai skiriami šaulių dalinių valdžion. Priešlėktuviniai pabūklai arba pasilieka bataliono vado valdžioje, arba gauna savarankiškus uždavinius.

G. Automatiniai pabūklai traukiantis

170. Traukiantis pavojingi prieš tankai ir šarvuoti automobiliai, ypač tie, kurie paskirti persekioti aplenkiant mūsų atitraukiančias jėgas pro vieną ar kitą pusę.

Todėl, dar tik atsipalaiduojant, jau reikia duoti automatinių pabūklų sparnams saugoti. Paskui, traukiantis jų pakankamai turi turėti arjergardas (paskirtų jo valdžion).

Arjergardo automatiniai pabūklai traukiasi su užtvaromis.

Kai didelis ir artimas prieš tankų ar šarvuotų automobilių pavojus, gali būti padidinama automatinių pabūklų parengtis, vežant juos nukreiptais į priešą vamzdžiais. Ypatin-gais atvejais taip pat gali prireikti šaudyti, neatkabinus pabūklų nuo pirmagalių (nenuėmus nuo platformų) ir net važiuojant. Tokiems tikslams automatiniai pabūklai tinka, bet taip daroma turi būti tik iš tikrųjų ypatingais atvejais, kai aplinkybės neleidžia kitaip daryti.

171. Priešo lėktuvai traukiantis pavojingi mūsų pagrindinių jėgų voroms, ypač pereinant joms per tiltus ar siaurumas. Priešlėktuvinę jų apsaugą kartu su kitomis priešlėktuvinėmis priemonėmis (kulkosvaidžiais, zenitine artilerija) vykdo automatiniai pabūklai.

172. Apskritai, traukimosi žygy automatiniai pabūklai vartojami visai panašiai, kaip puolamajam žygy (131—138), tik čia visas dėmesys ir pastangos nukreipiami atvirkščiai: ne į avangardo, bet į arjergardo pusę.

PRIEDELIAI

1 priedėlis

ATSKIRŲ PAREIGŪNŲ PAREIGOS

A. Bendrieji nurodymai

1. Bendrosios automatinių pabūklų dalinių vadų pareigos mokymo srity, vidaus tarnyboje ir kautynėse nieku nesiskiria nuo tolygių šaulių dalinių vadų pareigų.

Įvairios atskiros pareigos išdėstytos įvairiuose šio statuto straipsniuose.

Čia paduodamos tik žemesniųjų pareigūnų ir tai tik atskiros, kaip pabūklininkų, pareigos, kurios kitur dar neminėtos.

B. Atskiri pareigūnai

2. Skyrininkas: a. rūpinasi pabūklo priežiūra, taisyklingu jo vartojimu ir parengimu šaudymams;

b. turi smulkiai žinoti savo pabūklo gerumus ir blogumus: kaip jis šaudo (kur reikia taikyti), kokios taikiklio pataisos reikalingos, kokios dažniausiai pasitaiko kliūtys, koks turi būti užrakto spyruoklių įtempimas ir t. t.

c. apie visus pabūklo trūkumus nedelsdamas praneša būrio vadui.

3. Pirmasis nr. — sekėjas ir skyrininko pavaduotojas. Eida-

mas į poziciją, neša žiūroną ir tinklelį pabūklui maskuoti.

4. Antrasis nr. — taikytojas.

a. Jo svarbiausia pareiga — mokėti gerai ir taikliai šaudyti; tam tikslui jis turi turėti geriausio šaulio gabumų ir turi būti labai gerai išlavintas šaudymo dalykuose;

b. turi kuo smulkiausiai pažinti savo pabūklą;

c. turi mokėti greitai ir visokiose aplinkybėse pašalinti įvairias pabūklo kliūtis;

d. rūpinasi pabūklo valymu, parengimu šaudyti, gabenimu ir laikymu;

e. eidamas į poziciją, neša taikomąjį žiūroną.

5. Trečiasis nr. — antrojo nr. padėjėjas: a. šaudant kaitalioja apkabas;

b. rūpinasi, kad prie pabūklo būtų pakankamai šovinių;

c. turi sugebėti visai pavaduoti taikytoją.

6. Ketvirtasis nr. — ryšininkas: a. be to, jis prižiūri šovinių tiekimą (tarp ugnies pozicijų ir pirmagalių);

b. eidamas į poziciją, neša ratsargį (pirmajam nr.).

7. Penktasis ir šeštasis nr. — šovinių tiekėjai. — Be to, penktasis nr. turi mokėti ryšininko pareigų, kad prireikus galėtų jį pakeisti, o šeštasis nr., keičiant pozicijas, parenka pirmagaliui kelią ir uždangą.

8. Septintasis nr. — pabūklo vežėjas. Jis turi taip pat mokėti skirti

sviedinių rūšis ir sudėti juos į apkabas. Be to, jis turi gerai žinoti, kur yra būrio šovinių vežimas.

9. Tolininkas — vadovavimo grandies pareigūnų viršininkas.

Jis turi gerai mokėti:

a) veikti su tolimačiu (kaip matavimo ir kaip sekimo įrankiu) ir greitai padaryti išmatuotų atstumų schemą;

b. be tolimačio spręsti įvairiais būdais atstumus.

Eidamas į poziciją, neša tolimatį su stovu.

10. Sekėjai. Jie seka kautynių lauką arba tai, ką įsako viršininkas. Tam tikslui:

a) turi mokėti sekti akimis, paprastu ir dvišaku žiūronu;

b. turi mokėti įvairius signalizacijos ženklus ir pažinti savo ir svetimų valstybių lėktuvus;

c. turi būti pamokyti tolininko darbo.

Eidami į kautynes, neša dvišaką žiūroną su stovu ir paprastą žiūroną.

11. Ryšininkai: a. turi mokėti palaikyti ryšius telefonu, skydeliais, žibintais ir kitomis priemonėmis;

b. prireikus turi mokėti pavaduoti sekėjus;

c. eidami į kautynes, neša ryšių priemones.

12. Visi automatinių pabūklų būrio kareiviai turi mokėti bendrųjų pabūklininko pareigų.

13. Numerių keitimasis kauty-
nėse. Išėjusių iš rikiuotės skyrininką pakei-
čia pirmasis nr., taikytoją — trečiasis ir t. t.
iš eilės. Antrasis nr. paprastai nepakeičia nie-
ko. Tik tada, kai pakeitęs skyrininką, pirma-
sis nr. pats išeina iš rikiuotės, antrasis nr.
eina skyrininko pareigas.

2 priedėlis

Naujesnieji tankai ir jų techniniai savumai

Tipas	Svo- ris t	Sarvo- storu- mas mm	Didžiaus. technišk. greitis km/val.	Ginklavimas	Ignia zm	
Anglų	Sunk. „Vickers“	32	20—25	32	47 mm patr. ir 4 s. kulk.	13
	Vidut. „Vickers MK.C.“	11,5	6,5	30	5,7 cm patr. ir 4 s. kulk.	6
	„Vickers-Armstrong“	16	—	45	1 patr. ir 3 kulk.	—
	Leng. „Vickers-Armstrong“	6	5—13	35	2 s. kulk.	3
	„Vickers-Carden-Lloyd Mod. 33“	3,8	6—9	48	1 s. kulk.	2
Prancūzų	„Carden-Lloyd Mod. 32“	2	7—11	40	1 s. kulk.	2
	Sunkus „3C“	74	30—50	13	1 haub., 1 patr. ir 6 s. k.	13
	„Renault“ NC 31“	8,5	18—34	20	75 mm patr. ir 1 kulk.	2
	„Renault NC 2“	9,5	20—30	25	2 kulk.	2
	„Renault UE“	2,86	4—7	30	1 s. kulk.	2
Rusų „MS“	6	iki 16	25	37 mm patr. ir 1 kulk.	2	
Ameriko- nų	„Christi“	7,5	iki 16	110 rat., 68 vikšr.	2 kulk.	—
	„Christi“	2,2	—	90 ratais	1 kulk.	2
Italų . . .	„Fiat—Tippo 3000 B“	5,2	iki 10	20	2 kulk.	2
	„T. K. Ansaldo—Fiat“	3	6-13, 15	45	1 kulk.	2

Naujesnieji šarvuoti automobiliai ir jų techniniai savumai

3 priedėlis

Tipas	Svoris t	Šarvo storumas mm	Didžiausias greitis km/val	Ginklavimas	Igula žm.
Anglijų	„Rolls-Royce M 20	3—8	80	1 kulk.	4
	„Lanchester M 29-6 ratų	6,75	72	2 cm pabukl. 2 s. kulk.	4
	„Vickers Guy* 1929-6 ratų	9	50	2 kulk.	6
Prancūzų	„Renault 1929*	7,6	70	1 kulk.	3
	„Berliet UM*	4,5	76	2 cm pabukl. ir 1 kulk.	4
	„Berliet PC* 6 ratų	8	60	1 patr., 1 s. kulk., 1 priešlėktuvinis kulk.	4—5
	„Berliet PDM*	8—9	80	37 mm patr. ir 1 kulk.	5
	„Šneider 28" pusvikšr.	4	—	1 pab. ir 1 kulk.	4
Vokiečių „Maibach,	3,37	4—6	—	1 kulk.	4
Rusų	„V A 27*	5	—	1 pab. ir 1 kulk.	4
	6 ratų	6,5	—	1 pab. ir 2 kulk.	—
	Šarv. Fordas	3	—	1 pab. ir 1 s. kulk.	—

4 priedėlis

LĖKTUVŲ ŽENKLAI

Spalvos: balta
 mėlyna
 raudona
 juoda
 slepiama

 Latvija	 Estija
 Lenkija	 Rusija
 dešin. šonas kair. šonas D-35	 kair. šonas dešin. šonas D-35
Vokietija	

5 priedėlis

Sutartiniai ženklai

AUT. PABŪKLAS PARENGTY:

a) šaudyti nuo ratų

b) šaudyti nuo trikojo:
žemės taikiniams,
oro taikiniams.

Pakinkytas pabūklas:

Būrio šovinių vežimas.

TURINYS

	Pusl.
Įsakymas	3
Įžanga	5

PIRMOJI DALIS

Automatinių pabūklų rikiuotė

I. Pabūklų skyrius	7
A. Bendrieji nurodymai	7
B. Nepakinkytas pabūklas	8
a) Įvairios pabūklo parengtys	
1. Parengtis šaudyti nuo trikojo iš važiuojamosios parengties	8
2. Važiuojam. parengtis iš parengties šaudyti nuo trikojo	13
3. Parengtis šaudyti nuo ratų iš va- žiuojamosios parengties	16
4. Važiuojamoji parengtis iš pareng- ties šaudyti nuo ratų	18
5. Parengtis nešti dalimis iš važiuo- jamosios parengties	20
6. Važiuojamoji parengtis iš pareng- ties nešti dalimis	23
7. Parengtis nešti dalimis iš pareng- ties šaudyti nuo trikojo	28
8. Parengtis šaudyti nuo trikojo iš parengties nešti dalimis	32

b) Pabūklas pozicijoje	
1. Normalus nr. nr. išdėstymas	37
2. Taikinių nurodymas	38
3. Pabūklo užtaisymas	39
4. Taikymas ir šaudymas	40
5. Ugnies valdymas	40
6. Pabūklo ištaisymas	40
C. Pakinkytas pabūklas	40
II. Pabūklų būrys	
Bendrieji nurodymai	48
Tankinė rikiuotė	48
Manevrinė rikiuotė	52
Pozicijų užėmimas ir keitimas	53
Taikinių nurodymas.	54
Ugnies valdymas	55

ANTROJI DALIS

Taktiškasis automatinių pabūklų vartojimas	
I. Automatinių pabūklų ugnies uždaviniai	55
II. Nurodymai automatinių pabūklų vadovavimo ir jo organizacijos reikalu	57
III. Pozicijos	63
IV. Ryšiai	66
V. Sekimas ir įspėjimas	67
VI. Šovinių tiekimas	70
VII. Automatinių pabūklų taikiniai ir jų trumpi apibūdinimai	72
VIII. Svarbesnieji taktiniai automatinių pabūklų duomens	75
IX. Automatinių pabūklų vartojimas žygy, postovy ir įvair. kautynėse	
A. Automatiniai pabūklai žygio apsaugoje	76

B. Automatiniai pabūklai postovio apsaugoje	78
C. Automatiniai pabūklai susitinkamosiose kautynėse	80
D. Automatiniai pabūklai puolamosiose kautynėse	81
E. Automatiniai pabūklai ginamosiose kautynėse	84
F. Automatiniai pabūklai stabdomosiose kautynėse	86
G. Automatiniai pabūklai traukiantis	87

PRIEDĖLIAI

1. Atskirų pareigūnų pareigos	89
2. Naujesnieji tankai ir jų techniniai savumai	93
3. Naujesnieji šarv. automb. ir jų techn. savumai	94
4. Lėktuvų ženklai	95
5. Sutartiniai ženklai	96